

Universitätsbibliothek Wuppertal

Xenophontis, Philosophi Et Imperatoris Clarissimi, Qvae Exstant Opera

Xenophon

Francofurti, 1596

Liber primus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-331](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-331)

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΠΡΩΤΟΝ.

XENOPHONTIS MEMORABILIVM LIBER PRIMVS.

ÆRENVMERO miratus sum, quibusnam rationibus accusatores Socratis Atheniensibus persuaferint, eū sic erga rempublicam se gessisse, ut morte dignus es-

set. Nam accusatio instituta aduersus eum, huiusmodi quædam fuit. Agit iniuste Socrates, quod ea numina, quæ ciuitas pro diis habet, deos non putet: alia vero numina noua introducat. Præterea iniuste agit, quod adulescentes etiam corrumpat. Primum igitur, quod pro diis nõ haberet eos, quos habet hæc ciuitas, quo tandem argumento sunt vsi? Etenim palam sacrificabat, sæpe quidem domi suæ, sæpe communibus in aris totius ciuitatis. Præterea non obscure vaticiniis utebatur. Erat enim peruulgatū, dicere Socratem: numen pleraq; sibi significare. Quæ caussa mihi videtur in primis fuisse, cur introductorum nouorum numinum culpam in eum conferrent. At Socrates nihil rei magis nouæ introduxit, quam alij, quicumque diuinationem esse statuentes, & auguriis, & ominibus, & præfagiis, & sacrificiis utuntur. Existimant enim illi, non aues, nec obuios scire, quid ex vsu sitis, qui diuinatione utuntur: sed horum opera deos illa significare, quod etiam putabat Socrates. Verum maxima pars ait, se ab auibus, & ab occurrentibus vel auerti, vel incitari. Socrates autem dicebat id, quod & sentiebat, nimirum numen omnia significare: multisque familiaribus denuntiabat, ut hæc facerent, omitterent illa, tamquam numine sibi ea prædicente. Quod si qui parerent ei, sentiebant id sibi ex vsu esse: alios, qui non paruissent, facti pænitebat. Quis vero non fateatur, noluisse Socratem vel stolidum, vel adrogantem apud eos videri, qui consuetudine ipsius utebantur? vtrumq; certe videbatur in eum cadere, si denuntiabat, ea sibi diuinitus indicari, & palam mentiebatur. De quo patet, nihil prædicturum fuisse, nisi vera se dicturum credidisset.

ΟΛΛΑΚΙΣ ἐθαύμασα, τίσι ποτέ λόγῳ ἀθηναίοις ἐπειρῶ οἱ γραμματικοὶ Σωκράτην, ὡς ἄξιός ἐῖη θανάτῳ τῆ πόλεως. ἢ μὲν γὰρ γραφὴ κατ'

αὐτῶν ποιάδε τις ἴω. ἀδικεῖ Σωκράτης, οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ νομίζων, ἔπειτα δὲ χεῖνὰ δαμόνια τ' εἰσφέρειν ἀδικεῖ δὲ, καὶ ἐπιεφίτῃς νέους ἀφαιρέων. πρῶτον μὲν οὖν, ὡς ποῦν ὅσα ἐνόμιζεν οἱ ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, ποῖα ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίω; θύων τε γὰρ φανερός ἴω, πολλάκις μὲν οἴκει, πολλάκις δὲ ὅτι τῶν χεῖνῶν τῆς πόλεως βωμῶν. καὶ μαντικῆ χεῖνῶν ὅσα ἀφανὲς ἴω. διετεδύλλητο γὰρ, ὡς φαίη Σωκράτης, ὅ δαμόνιον ἑαυτῶν σημήνῃ. ὅθεν δὴ καὶ μάλιστα μοι δοκῶσιν αὐτὸν ἀπιάσασθαι, χεῖνὰ δαμόνια εἰσφέρειν. ὁ δὲ ὅσῳ χεῖνότερον εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι μαντικῶν νομίζοντες, οἰωνοῖς τε χεῖνῶν, καὶ φήμας, καὶ συμβόλοις, καὶ θυσίαις. οὗτοι τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν οὐ τὸς ὀρνίθας, ὅσῳ δὲ τὸς ἀπὸρυτῶνας εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς μανθουμένοις, ἀλλὰ τὸς θεοὺς ἀφ' ἑτέρον αὐτὰ σημήνῃ. καὶ κείνος οὕτως ἐνόμιζεν. ἀλλ' οἱ μὲν πλείστοι φασὶν ὑπὸ τῶν ὀρνίθων, καὶ τῶν ἀπὸρυτῶντων, ἀποβρέπεσθαι τε καὶ ἀποβρέπεσθαι. Σωκράτης ὅ ὡς πρὸ ἐγγύωσκεν, οὕτως ἔλεγε. ὅ δαμόνιον γὰρ ἔφη σημήνῃ, καὶ πολλοῖς τ' ἑνωόντων πρῶτον γάρθῃ τὰ μὲν ποίην, τὰ δὲ μὴ ποίην, ὡς τῶ ἀμ' πρῶτον δαμόνιου πρῶτον σημήνοντος, καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῶν σωέφερε, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε. καὶ τοῖς τίς ὅσα ἀν' ὁμολογήσεν αὐτὸν βέλεσθαι μὴτ' ἠλίθιον μὴτ' ἀλαζόνα φανέσθαι τοῖς σωέσιν; ἐδόκει δὲ αὐτῶ ἀμφοτέρω τούτων, εἰ πρῶτα γερῶν ὡς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα, καὶ ψευδόμενος ἐφαινετο. δῆλον οὖν, ὅτι ὅσα ἀποβρέπεσθαι, εἰ μὴ ὅτι εὐεν ἀληθεύσῃ. τούτων

que vllus vñquam in Socratem impij quidquam, aut nefandi, vel designare vidit, vel audiuit dicere. Nec enim de reru omnium natura sic differebat, vti complures alij, nimirum consideras, quo pacto is, qui a professoribus sapientia mundus adpellatur, ortus sit; quibusq; de causis necessariis singulae res caelestes fiant. Immo eos qui his rebus occuparentur, fatuos esse demonstrabat. Ac primum de eis hoc considerabat, an quod rati se humana iam satis intelligere, ad ea tractanda accederent: an relictis rebus humanis, diuinas contemplantes, quae sui essent officij se facere putaret. Mirabatur etiam, non eos clarissime perspicere, homines haec inuenire non posse. Nec enim eos, qui plurimum adrogent sibi, quod de his differere norint, easdem inter se opiniones fouere; sed furiosorum instar inter se comparatos esse. Nam qui furiosi sunt, partim quae sunt terribilia, non metuunt; partim etiam non metuenda metuunt. Itidem his videri turpe esse, in turba quid vel dicere, vel facere; aliis vero, ne exeundum quidem esse ad homines, videri: hos neq; fanum, neque aram, neque rerum diuinarum quidquam in honore habere: illos & lapides, & ligna quaelibet, & belluas colere. Itidem eorum, qui de rerum omnium natura solliciti inquirant, aliis videri, vnum quiddam esse, quod existat; aliis, esse ea numero infinita. His omnia semper moueri, illis nihil vñquam moueri: his omnia tum oriri, tum interire; illis, nihil vñquam nec ortum, nec interire. Praeterea de his illud quoque considerabat, vtrum perinde ac illi, qui res humanas discunt, arbitrantur hoc, quod didicere, tum sibi, tum aliis, quibuscumque velint, se facere posse; sic & illi, qui res diuinas inquirunt, arbitretur se, posteaquam cognouerint, quibus rationibus necessariis singula fiant, effecturos vbi velint, ventos, aquas, temporum vicissitudines, aliaque, si quo sit opus, his confimilia. An eiusmodi quiddam ne quidem sperent, satisque habeant scire tantum, quo pacto rerum huiusmodi singulae fiant. De illis igitur, qui haec tractarent, huiusmodi proferebat: ipse de rebus humanis differebat semper, quum quidem consideraret, quid pium esset, quid impium: quid honestum, quid turpe: quid iustum, quid iniustum: quid mentis sanitas, quid insanitia: quid fortitudo, quid ignauiia: quid ciuitas, quid rerum ciuiliu peritus:

Ασθένεις δὲ πώποτε Σωκράτους ὄσθ' ἄσθεές, ὄσθ' ἀνόσοι, οὔτε παρὰ τὸντος εἶδεν, οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. ὄσθ' γὰρ παρὲς τῆς τῶν πόρτων φύσεως ἢ παρὰ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι διελέγετο, σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος τ' ἔφου, καὶ πῶς αἰάλας ἕκαστα τῶν ἔραίων. ἀλλὰ καὶ τὰς φρονιτίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἐπεδείκνυε. καὶ παρὰ τὸν μὲν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ποτε καὶ ποτε νομίζαντες ἰκανῶς ἤδη τὰ θεόπιστα εἶδεναι, ἐργάζονται ὅτι τὸ βωρὸν τῶν ποιστῶν φρονιτίζον ἢ τὰ μὲν αἰθερόπιστα παρέντες, τὰ δαμνῶν ἢ σκοπιῶντες, ἠγρυπῶνται καὶ παρὰ τὸντος παρὰ τῆς ἰσχυρίας δὲ εἰ μὴ φανερόν αὐτοῖς ὅτι, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατὸν ὅστιν αἰθερόπιστα εἶδεναι. ἐπεὶ καὶ τὰς μέγιστον φρονιῶντας ὅτι τὰ παρὰ τῶν λέγειν ἢ ταῦτα δοξάζον ἀλλήλοισι, ἀλλὰ τοῖς μνημονοῖς ὁμοίως ἀμακρότατα παρὰ τῶν ἀλλήλοισι, τῶν τε γὰρ μνημονῶν τὰς μὲν ὄσθ' ἢ τὰ δὲ φησὶ δεδιέμεν, τὰς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερά φοβερά, καὶ τοῖς μὲν εἰ εἰς ἄλλο δοκεῖν ἀγρόν ἢ λέγειν ἢ ποιῶν ὅποιον, τοῖς δὲ ὅτι δεξιητέον εἰς αἰθερόπιστα εἶδ' ὁδοκεῖν καὶ τὰς μὲν οὐθ' ἰερόν, οὔτε βωρὸν, οὔτε ἄλλο τῶν θεῶν τ' ὄσθ' ἢ πῶς, ἢ τὰς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα καὶ τυχεῖα καὶ θηρία σέβασθαι. τῶν τε παρὰ τῆς τῶν πόρτων φύσεως μεμνημένων τοῖς μὲν δοκεῖν ἐν μόνον ὄσθ' ἢ, τοῖς δὲ ἀπειρα τὸ πλεῖστον καὶ τοῖς μὲν αἰετὶ κινεῖσθαι πόρτα, τοῖς δὲ ὄσθ' ἢ αἰετὶ κινηθῆναι καὶ τοῖς μὲν πόρτα γίνεσθαι τε καὶ ἀπολλύεσθαι, τοῖς δὲ οὔτ' αἰετὶ γινεῖσθαι ποτε οὐδὲν, οὔτ' ἀπολλύεσθαι. ἐσχάται δὲ παρὰ τῶν αὐτῶν καὶ τὰδε: ἄρ' ὡς παρὰ οἱ τῶν θεόπιστα μακρῶντες, ἠγρυπῶνται τῶν ὅ, πῶς αἰετὶ μαθῶσιν, ἑαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτι αἰετὶ βούλωνται, ποιήσιν οὔτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες, νομίζουσιν, ἐπειδὴ γινώσκον ὡς ἀνάγκης ἕκαστα γίνεσθαι, ποιήσιν ὅτι βούλωνται καὶ ἀνέμοι, καὶ ὕδατα, καὶ ὄρεα, καὶ ὅπου δὲ αἰετὶ ἄλλου δέωνται τῶν ποιούτων ἢ ποιούτο μὲν αἰετὶ δὲν οὐδὲν ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δὲ αὐτοῖς γινώσκον μόνον, ἢ τῶν ποιστῶν ἕκαστα τῶν. παρὰ μὲν οὖν τῶν ταῦτα παρὰ μακρῶν τοιαῦτα ἐλέγη. αὐτὸς ὅ παρὰ τῶν ἀθροπέων αἰετὶ διελέγετο, σκοπῶν τί δὲσθεές, τί ἀσθεές: τί καλόν, τί ἀκαλόν, τί δίκαιον, τί ἀδίκον: τί σωφροσύνη, τί μαρία: τί ἀδρία, τί δφλία: τί πόλις, τί πολιτικός: τί δέχη

τί αρχή ἀνθρώπων, τί αρχὴ ἀνθρώπων καὶ
 αὐτῶν δὴ ἀνθρώπων, ἀλλὰ οὐκ εἰδότες καὶ
 ἀγαθὸς εἶ, τοὺς δὲ ἀγνοῦντας αἰδραποδωδῆς
 αἰδραποδωδῆς κεκλήσθαι, ὅσα μὲν οὖν μὴ φανεροῦς
 ἴω ὅπως ἐγίνωσκον, ὅσα δὲ φανεροῦς ἴω
 τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων τοὺς δικαστάς·
 ὅσα δὲ πρῶτες ἤδεσαν, θαυμαστὸν, εἰ μὴ τῶν
 ἐνεθυμήθη. βουλόμενος γὰρ ποιεῖν, καὶ τὸ βου-
 λευτικὸν ὄρκεν ὁμόσας, εἰ ἢ ἴω καὶ τοὺς νόμους
 βλαβύσθην, ὅτι τῆς ἐν τῷ δήμῳ γυμνασίας,
 ὅτι τῆς ἐν τῷ δήμῳ γυμνασίας τὸ δὴ μὴ τῶν νόμων ἐν-
 νέα φρατῆρες μὴ ψήφω τοὺς ἀμφὶ θεῶν
 λον καὶ Ερασινίδου ἀποκρίσθαι πρῶτας, ἐκ ἠτέ-
 λησεν ὅτι ψήφισα, ὀργισθὲν μὲν αὐτῶν τῶ
 δήμῳ, πολλῶν δὲ καὶ διωκτῶν ἀπέλθόντων ἀλ-
 λά αὐτῶν πλείονος ἐποίησεν ὁμοσῆν, ἢ ἡρε-
 σασθῆναι τῶν δὴ μὴ τῶν νόμων, καὶ φυλακίσασθαι
 τοὺς ἀπέλθόντας, καὶ γὰρ ὅτι μὴ γὰρ θεὸς ἐνόμιζεν
 ἀνθρώπων, ἐχθρὸν ὅτι πολλοὶ νομίζουσιν, ἔ-
 τοι μὲν γὰρ οἷον τοὺς θεὸς τὰ μὲν εἰδέναι, ἃ δὲ ἔκ
 εἰδέναι. Σωκράτης δὲ πρῶτα μὲν ἠγείτο θεὸς εἰ-
 δέναι, τὰ τε λεγόμενα καὶ ἀκαταλόγητα, καὶ τὰ σι-
 γῆ λεγόμενα, πανταχῶς δὲ παρῆναι, καὶ σημά-
 ρην τοῖς ἀνθρώποις αὐτῶν τῶν ἀνθρωπείων πρῶτων.
 θαυμάζω οὖν ὅπως ποτὲ ἐπέσθη ἄλλω αἰὶ
 Σωκράτην αὐτῶν τοὺς θεὸς μὴ σωφροσῆν, τὸ ἀσε-
 βῆς μὲν ἔδεν ποιεῖν αὐτῶν τοὺς θεὸς ἔτ' εἰπόντα ἔτε
 ἀράξαι, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ ἀκαταλόγητα
 αὐτῶν θεῶν, οἷα τις αὐτῶν λέγων καὶ ἀκαταλόγητων, εἴη
 τὸ καὶ νομίζοιτο ὁμοσῆσθαι. θαυμαστὸν δὲ φαί-
 νετό μοι καὶ τὸ πρῶτον αἰτίας, ὡς Σωκράτης
 τῶν νέων διέφθαρεν, ὅς αὐτῶν τοῖς εἰρημίοις,
 αὐτῶν μὲν ἀφροσύνην καὶ γὰρ πρῶτων
 ἀνθρώπων ἔκρετασθαι ἴω, εἴτα αὐτῶν χημῶ-
 να, καὶ θεῶν, καὶ πρῶτων πόνος καὶ εὐκατασθαι
 ἐπὶ τῶν αὐτῶν μετείων δὲ καὶ πεπαιδευμένους
 ἔτι, ὡς πρῶτον μικρὰ κεκλήμενος, πρῶτον ῥα-
 δίως ἔχον ἀρχαῖα. πῶς οὖν αὐτὸς ἂν τοιοῦ-
 τος, ἄλλοις αὖτ' ἢ ἀσεβῆς, ἢ ἀνόμοιος, ἢ λι-
 χροῦς, ἢ ἀφροσύνην ἀκράτῆς, ἢ αὐτῶν τὸ πρῶτον
 μαλακῆς ἐποίησεν; ἀλλ' ἐπαύσε μὲν τούτων
 πολλοὺς, ἀρετῆς ποιήσας ἔπιθυμῆν, καὶ ἐλπί-
 δας ἀναρῶν, ἀν' αὐτῶν ὅτι μελάνται, κα-
 λῆς καὶ ἀγαθὸς ἔσοσθαι, καί τοι γὰρ ὅσα πῶ ποιε-
 ῖ αὐτῶν διδάσκαλος εἶ, τῶν, ἀλλὰ τῶν
 ac fortes euaderent. Neque tamen unquam hæc se docere velle profitebatur, sed quia

A quid imperitum in homines, quid homini-
 bus imperandi peritus: itemque de rebus
 ceteris, quarum cognitione instructos ar-
 bitrabatur probos ac honestos viros esse;
 qui autem eas ignoraret, mancipia merito
 vocari. Quapropter in iis, de quibus quid
 sentiret Socrates, non constabat, alucina-
 tos fuisse iudices, mirum videri non debet.
 Quæ autem sciebant omnes, ea non ad a-
 nimos ipsis accidisse, mirum est. Nam quum
 aliquando senator esset; ac sacramentum
 senatorium præstitisset, quo comprehen-
 debatur, ut secundum leges sententiam di-
 ceret; atque etiam præses populi factus es-
 set, qui contra leges nouem prætores,
 Thrasyli ac Erasimidis collegas, vna con-
 demnatione morte multari petebat; de-
 cretum, adiuncto suffragio suo, facere no-
 luit. Quumq; populus ei succenseret, mul-
 tique potentes minarentur: nihilominus
 pluris fecit iurisiurandi religionem, quam
 studium gratificandi populo contra ius &
 fas, aliorumq; minas vitandi. Etenim deos
 putabat hominum curam gerere alia qua-
 dam ratione, quâ vulgo existimetur. Nam
 plerique putant deos quædam scire, qua-
 dam nescire. Socrates autem arbitrabatur
 Deos omnia, quæ vel dicerentur, vel age-
 rentur, vel clam deliberarentur, scire. Eo-
 dem ubique adeste, ac de rebus humanis
 omnia mortalibus significare. Quamob-
 rem mirari subit, quo tandem pacto per-
 suasi fuerint Athenienses, Socratis de re-
 bus diuinis non sanam fuisse sententiam,
 quum ille nihil unquam impij in deos vel
 dixerit, vel commiserit: potiusque sic de iis
 & loquutus sit, & in eos se gesserit, ut si quis
 ea tum dicat, tum faciat, sit ac putari debe-
 at religiosissimus. Hoc quoque mirum mi-
 hi videtur, persuaderi quosdam potuisse,
 quod Socrates adulescentulos corrupperet;
 qui præter ea, quæ dicta sunt, primo re-
 rum venerarū, ac gulæ, supra omnes ho-
 mines continentissimus erat: deinde hie-
 mis, æstatis, laborum omnium tolerantissi-
 mus: atque etiam sic ad frugalitatem insti-
 tutus, ut quum valde modicū possideret,
 facillime contemptus iis esset, quæ habebat.
 Quo igitur pacto, quum talis esset ipse, red-
 didit alios vel impios, vel legum violato-
 res, vel luxuriosos, vel in rebus venereis
 incontinentes, vel molles ad perferendos
 labores? Immo vero multos ab his vitiis re-
 uocauit, utque virtutis essent studiosi, per-
 fecit: etiam iniecta spe, futurum, ut si sui
 ipsorum curam gererent, in viros probos
 ac fortes euaderent. Neque tamen unquam hæc se docere velle profitebatur, sed quia

Socratis
constantia.

† Vide su-
pra librum
primum
Hist. Græc.
in extre-
mo.

10. 47
11. 11
12. 11
13. 11

οί μὲν γὰρ βιάθεντες, ὡς ἀφαιρηθέντες μισῶσιν· οἱ δὲ παθεῖντες, ὡς χειρὸς σμύμινοι φιλοῦσιν. ἕκαστον τῶν φρόνησιν ἀσχευῶτων ὁ βιάζομαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχυρῶν αἰὲν γνώμης ἐχόντων τὰ βιαῦτα παρὰ πῆν ἔστιν. ἀλλὰ μὲν καὶ συμμάχων ὁ μὲν βιάζομαι, ὁ δὲ οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ παρὰ πῆν διωξιμῶν, ὁ δὲ οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ αἰὲν διώσασθαι παρὰ πῆν καὶ φονδύην ἢ τοῖς βιαῖτοις ἠκιστα συμβαίνει. τίς γὰρ ἀποκτείναντι βούλοισι αὐτὸν μάλλον, ἢ ζῶντι παρὰ πῆν ἕρπονται; ἀλλ' ἔφη θεὸς κατήγερος, Σωκράτης ὁμιλητὰς Βηρομύω Κριτίας τε καὶ Αλκιβιάδης, πλῆστα κακὰ τῆ πόλιν ἐποιούσῃν. Κριτίας μὲν γὰρ τὸ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πύτων πλεονεκτήσας τὸ ἐκ χειρὸς βιασάμενος ἐγένετο· Αλκιβιάδης δὲ αὐτῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πύτων ἀκραιτέστατος, καὶ ὑβριστότατος, καὶ βιασάμενος. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν πικρὰ ἐκείνῳ τῆ πόλιν ἐποιούσῃν, ὅτι ἀπολογησομαι τῆ ἑσθῆς Σωκράτην συνοισίαν αὐτοῖν, ὡς ἐγένετο, διηγῆσομαι. ἐγγράδιον μὲν γὰρ δὴ τὰ ἀνδρῶν τῶν φύσει φιλοπονητῶν πύτων ἀδωαίων, βουλομύω τε πύτων δι' ἑαυτῶν παρὰ πῆν, καὶ πύτων ὀνομαστώτων ἡμέας. ἠδέσασθαι δὲ Σωκράτην ἀπὸ ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρκέσασθαι ζῶντα, τῶν ἠδονῶν ἢ πασῶν ἐκραιτέστατον ὄντα, τοῖς δὲ ἀγαλερωμύω αὐτῶν πᾶσι χρωμύω ἐν τοῖς λόχοις ὅπως βούλοισι. ταῦτα δὲ ὁράντε, καὶ ὄντε οἷω παρὰ πῆν ἕρπονται, πότερον τις αὐτῶν φῆν τῆ βίου τῆ Σωκράτους ὅτι θυμῶσιν, καὶ τῆς σωφροσύνης, ἢ ἐκείνῳ εἶχεν, ὁρέξασθαι τῆ ὀμιλίας αὐτῶν, ἢ νομισάμενος, εἰ ὀμιλησάμενος ἐκείνῳ, ἡμέας αὐτῶν ἰκονώτατα λέγειν τε καὶ παρὰ πῆν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγούμαι, ὅτι διδόντος αὐτῶν ἢ ζῶν ὅλον τῆ βίου, ὡς παρὰ πῆν Σωκράτην ἐώρων, ἢ τεθναίαι, ἐλέσθαι αὐτῶν μάλλον τεθναίαι. δὴλω δὲ ἐγγράδιον ἔξ ὧν ἐπαρῶσθαι. ὡς γὰρ πᾶσι κακρῆσθαι τῶν συγγινομύω ἠγούσασθαι εἶ, ἀλλ' οὐκ ἀποπηδήσασθαι Σωκράτους, ἐπαρῶσθαι τὴν τὰ πολιτικὰ, ὧν παρὰ πῆν ἕνεκα Σωκράτους ὠρεθήσθαι. ἴσως οἷω εἶποι τις αὐτῶν ταῦτα, ὅτι χρεῖν τὸν Σωκράτην μὴ παρὰ πῆν τὰ πολιτικὰ διδάσκειν τοῖς σεωόντας, ἢ σωφροσύνην. ἐγὼ δὲ παρὰ πῆν τῶν μὲν ὅτι ἀπὸ πύτων πύτων τῶν διδάσκοντες ὁρᾷ αὐτοῖς δεικνύσθαι τε τοῖς μαθηταῖσιν, ἢ παρὰ πῆν ποιῶσιν, ἀ διδάσκουσι,

A Nam qui vi coguntur, ita oderunt, ut quibus aliquid ademptum sit: at qui persuadentur, quasi quibus grata res acciderit, etiam amant. Quamobrem in eos, qui prudentię studiosi sunt, minime vis cadit: sed inferre vim, eorum est, qui vires habent absq; cōsilio. Præterea si quis violentè audeat agere, nō paucis egebit sociis: qui vero persuadere potest, nullo. Nam solum se putat ad persuadendum satis valere. Quinetiam eiusmodi hominibus minime accidit, ut quemquā occidant. Quis enim interficere velit aliquem potius, quā viuium obsequentē habere? At vero, dicebat accusator, vti consuetudine Socratis Critias & Alcibiades, maximis malis ciuitatē adfecerūt. Nam Critias quidem certe paucorū in dominatu lōge omnīū auarissimus & violentissimus fuit: Alcibiades autē longe omnīū in statu populari fuit intemperantissimus, & petulantissimus, & violentissimus. Equidem si quo damno ciuitatem hi duo adfecerunt, non excusabo: quæ autem fuerit vtriusque cum Socrate consuetudo, commemoraturus sum. Erat vterque natura longe omnium Atheniensium ambitiosissimus, & qui vellent omnia per se geri, ut omnium clarissimi fierent. Norant autem, minimis facultatibus Socratem plane cōtēntum viuere, cunctisque a voluptatibus se prorsus abstinere: denique illos, quibuscum differeret, in colloquiis ita flectere, prout ipse veller. Quæ quum illi viderent, ac tales essent, quales fuisse paullo ante referebamus: an quis dicat, eos incitatos cupiditate vitę modestięque Socraticę, consuetudinem ipsius expetiuisse: an potius quod existimarēt se, si cum ipso versarentur, futuros & ad dicendum, & ad gerendas res promptissimos? Arbitror equidem, si deus optionem vtrique dedisset, ut vel totam vitam sic viuerent, quemadmodum Socratem viderent viuere, vel morerētur: potius mortem electuros fuisse, quod quidem iis rebus, quas gessere, declararunt. Nam vbi primum arbitrabantur, se præstantiores iis esse, qui vna cum ipsis Socrati aderant: mox a Socrate resiliunt, remque publicam gerendam susceperunt, cuius gratia Socratis studiosi fuerant. Fortasse quis ad hæc respōderit, debuisse Socratem non prius familiares suos in rerum ciuiliū scientia instituire, quam vitæ modestiam illi didicissent. Ego vero nihil ad hoc contradico. video tamen omnes eos, qui docent, se ipsos discipulis exhibere, quo pacto præstent ipsi, quod docent: at-

que etiam eos oratione impellere. Noui A Socratem quoq; seipsum virum probum & bonum familiaribus suis exhibuisse, deque virtute, ac rebus humanis ceteris, preclarissime differuisse. Nec non illos duos noui modeste se gessisse, quā quidem diu Socratis vtebantur familiaritate: nō quod vererentur, ne a Socrate vel multarentur, vel cederentur; sed quod putarent, id temporis hoc sibi maxime ex vfu esse. Fortassis autem plerique illorum, qui philosophari se profitentur, dixerint: iustum hominem numquam iniustum fieri, neque ex modesto petulantem: neque in quoquam illorum, quæ discendo percipiuntur, eum, qui didicit, indoctum posse fieri. Verum mea de his diuersa sententia est. Video enim perinde, atq; corporis actiones ab iis suscipi non possunt, qui corpora non exercent: sic etiam actiones animi non posse ab iis perfici, qui animum nō exercent. Nec enim ea, quæ faciunda sunt, facere; nec ab iis abstinere, a quibus abstinendum erat, possunt. Quæ causa est, quamobrem parentes filios suos, tametsi modesti sint, nihilominus ab improbis hominib. arceant: quippe quod bonorum cōsuetudo, virtutis exercitatio sit; malorū autem, eiusdem

† Theognis

exitium. In quo quidem nobis etiam † poeta testimonio est, qui ait:
*Tradent nempe boni bona, sed si vixeris inter
 Pranos, amittes quod tibi mentis adest.*
 quique rursus ait:
*Vir bonus interdum male, mox bene se gerit
 idem.*

quibus sane testimonio meo & ipse adsentior. Nam, vti video, perinde atque illi, qui se nō exercent, carminum certa lege compositorum obliuiscuntur: sic & præcepta doctrinæ ab iis obliuioni traduntur, qui negligentes sunt. Quum autem aliquis illorum præceptorum obliuiscitur, quibus ad virtutem excitatur: eorum etiā oblitus est, quæ dum percipiendo animus adficitur, mentis sanitatem ac modestiam adpetit. Eum vero, qui horum obliuiscitur, mirum non est, ipsius etiam obliuisci modestiæ. Video etiam illos, qui ad potandi studium plus a quo prouecti sunt, & amoribus impliciti, minus ea posse curare, quæ erat necesse; minusq; se ab iis abstinere, a quibus abstinendum erat. Nam multi, qui etiam pecuniis parcere prius poterant, quā amarent, in amorem prolapsi iam non amplius id possunt: absumtisque pecuniis, ab iis lucris, a quibus ante se continebant, quippe quæ turpia ducerent, abstinere nequeunt.

καὶ τὰ λόγων ἀσχευέστατα. οἶδα δὲ καὶ Σωκράτην ἀκρωτά τοῖς ξυνοδοῖν ἑαυτοὶ καλῶν κἀγαθῶν ὄντα, καὶ ἀγαλεξέρων καλλιῶτα πρὸς ἀρετῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. οἶδα δὲ καὶ κείνους σωφρονοῦντες, ἐπὶ Σωκράτη τωμήσειν, οὐ φοβουμένων μὴ ζημιούντο ἢ σωήτων, παροῖντο ὑπὸ Σωκράτει, ἀλλ' οἰομένων τότε κἀπίσσειν ἕϊ) τὸ πρῶτον. ἴσως οὖν εἶποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φιλοσοφῶν, ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἀδίκως ἤνοιτο, ὁ δὲ ὁ σώφρων, ὁ εὐεχὴς. ὁ δὲ ἄλλο ὁ δὲ ἄνθρωπος. ἐγὼ δὲ πρὸς τούτων οὐκ οὕτω γινώσκω. ὁρᾷ γάρ, ὡς περὶ τὰ τῶν σώματος ἔργα τὸς μὴ τὰ σώματα ἀσχευέστα οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τὸς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσχευέστα οὐ δυναμένους. οὕτε γὰρ ἂν ὁ σώφρων, οὕτε ἂν ὁ ἀπέχεσθαι δύναται. δὲ καὶ τὸς υἱὸς οἱ πατέρες, καὶ ὡς σώφρονες, εἰργασίαν ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ὁμοίως, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἀσχευέστα τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν, κατὰ λίσιν. μάρτυρες ἔχουσιν οἱ λέγοντες, Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπὸ ἐσθλῶν † διδάξασθαι μαθήσειαν ἂν ὁ κακῶσι. Συμμιξῆς, ἀπολῆς καὶ τὸ ἴοντα νόον. καὶ ὁ λέγων, Αὐτὰρ αἶψα ἀγαθός, † τοτὲ μὲν κακός, δὲ πότε δὲ ἐσθλός. καὶ γὰρ ὁ μάρτυρας τῶν τοῖς. ὁρᾷ γάρ, ὡς περὶ τῶν ὁ μὲν πεποιθημένων ἑπτῶν τὸς μὴ μελετῶντας ὅτι λαθρονομοῦσι, οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην εἰργασίαν. ὅταν δὲ τῶν νοητικῶν λόγων ὅτι λαθρονομοῦσι, ὅτι λησῆσαι καὶ ὡς ἡ ψυχὴ πάρουστα τῆς σωφροσύνης ὅτι θυμῶν. τούτων δὲ ὅτι λαθρονομοῦσι ὁ δὲ ἴσως καὶ τῆς σωφροσύνης ὅτι λαθρονομοῦσι. ὁρᾷ δὲ καὶ τὸς εἰς φιλοποσίαν παρορθεύοντας, καὶ τὸς εἰς ἔρωτας ἑκκυλιεύοντας, ἢ τὸν δυναμένους τῶν εἰκνυμένων. τε δεόντων ὅτι μελεθῆσαι, καὶ τῶν μὴ δεόντων ἀπέχεσθαι. πολλοὶ γὰρ καὶ ζημιῶντων διωμένους φείδεσθαι, πρὶν ἔραν, ἐραθέντες οὐκέτι διώονται καὶ τὰ ζημιῶντα κατὰναλώσαντες, ὡς παρορθεύοντες ἀπείρητο κερδῶν, αἰσθῆ νομίζοντες ἕϊ), τούτων οὐκ ἀπέχονται. πῶς

πῶς

πῶς

πῶς οὖν οὐκ ἐνδέχεται σωφρονήσαντα παρὰ
 αὐτῆς μὴ σωφρονεῖν, καὶ δικαία διωθέντα
 παρὰ τῆς αὐτῆς ἀδυναθῆναι; πῶς μὲν οὖν ἐ-
 μοιγε δοκῆ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι,
 ἔχῃ ἥκιστα ὅ σωφροσύνη. ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ σώ-
 ματι συμπεφυθῆκεν αἱ ψυχὴ καὶ ἡδοναὶ
 πείθοισιν αὐτῷ μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ πῶς ἴσ-
 χίην ἑαυτῆς ἰε καὶ σώματι χρῆσθαι, καὶ Κρι-
 τίας δὲ καὶ Αλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτης
 σιωπήσῃ, ἐδυναθῆναι ἐκείνῳ χρῶντο συμ-
 μάχῳ, τῷ μὴ καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν. Ἐ-
 κείνου δὲ ἀπαλαγήτε, Κριτίας μὲν φυγὼν
 εἰς Θεσσαλίαν, ἐκείνῳ αὐθροπῶν ἀνομίαν
 μάλλον, ἢ δικαιοσύνην χρῶντο. Αλκιβιά-
 δης δὲ αὐτῷ ἔχε μὲν κάλλος ὑπὸ πολλῶν καὶ σε-
 μνῶν γυναικῶν θηρώμενος, ἀλλὰ δυνάμει δὲ
 ἐν τῇ πόλει, καὶ τοῖς συμμάχοις, ὑπὸ πολ-
 λῶν καὶ δυνατῶν κρατερούμενος αὐθροπῶν ἔχε-
 ρουσιόμενος, ὑπὸ ὅ τῃ δὴ μὲν τιμωρῶν, καὶ
 ῥαδίως παρὰ τῶν αὐθροπῶν, ὡς παρὰ τοῖς γυμνασίων
 ἀγῶν ἀθλητῶν ῥαδίως παρὰ τῶν ἀμε-
 λησῶν ἀσκήσεως, οὕτω καὶ ἐκείνῳ ἡμέλησεν
 αὐτῷ. τοιούτων δὲ συμβαίντων ἀδύνατον, καὶ ὡς κα-
 λῶν μὲν ἐπιθυμῶν, ἐπιθυμῶν δὲ ἐπιθυμῶν πλού-
 τῳ, πεφουσημένῳ δὲ ἐπιθυμῶν, ἀλλὰ τε-
 ρυμμένῳ ὅ ὑπὸ πολλῶν αὐθροπῶν, ἐπιθυ-
 μῶν δὲ πᾶσι τέτοις διεφθαρμένῳ, καὶ πολὺν χρόνον
 ἀπὸ Σωκράτους γεγυρότε, τί θαυμάσον εἰ ὑ-
 παρῆσαν ἐγγυρότε; εἴπα εἰ μὲν πᾶσι πλημ-
 μελησῶν, τέτοιον Σωκράτην ὁ γὰρ κτήρεος
 ἀγῶνται ὅτι ὅ νέον ὄντε αὐτῷ, ἠνίκα καὶ ἀγῶν
 μονεσῶν καὶ ἀκρετασῶν εἰκὸς εἶναι, Σωκρά-
 τῆς παρέχε σάφρονε, ὁ δὲ ἐπαίμου δοκῆ
 τῷ κτήρεος ἀξίος εἶναι; οὐ μὲν τὰ γε ἀλ-
 λα οὕτω κρίνεται. τίς μὲν γὰρ αὐθροπῆς, τίς ὅ
 καὶ κτηρεος, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος ἰκα-
 νοὺς ποιήσας τέτοιον μαθητῆν, εἰ μὴ παρὰ ἄλλοις
 ἐλθόντες χείρεσι φανασίν, αἵται ἔχῃ τούτου;
 τίς δὲ πατήρ, εἰ μὴ ὁ παῖς αὐτῷ σιωδρατεί-
 βων τῷ σώφρονι ἢ ὑπερῶν δὲ ἄλλῳ τῷ συθε-
 νόμῳ ποιητῆς γήνηται, τὸν παρὰ αὐτῷ ἀγῶ-
 νται, ἀλλ' οὐχ ὅσα αὐτῷ παρὰ τῷ ὑπερῶν χεί-
 ρων φαίνεται, τοσούτῳ μάλλον ἐπαίμη τὸν
 παρὰ τῶν; ἀλλ' οἷον πατέρες αὐτοῖς σιωδρατεί-
 τοῖς ὑπερῶν, τῷ παίδων πλημμελοῦσάντων,
 ὅσα αἵται ἔχουσιν, εἰ μὴ αὐτοῖς σωφρονέουσιν.

A Cur igitur fieri non possit, ut qui ante mo-
 destus fuerit, deinde non fit modestus: &
 qui iuste agere potuerit, deinde non possit?
 Equidem omnia bona & honesta compa-
 rari exercitatione posse statuo, maxime
 modestiam. Nam in eodem corpore vo-
 luptates animo insitae persuadent ei, ne
 temperanter ac modeste se gerat, sed
 quamprimum & ipsis & corpori gratifice-
 tur. Quamobrem etiam Critias & Alci-
 biades, quam diu cum Socrate versaban-
 tur, quod illum opitulatorem haberet, cu-
 piditates inhonestas vincere poterant: ve-
 rum posteaquam ab eo discessissent, Cri-
 tias quidem, quum in Thessaliam fuga se
 recepisset, consuetudine hominum istic ute-
 batur, qui vitam facinorosam potius, qua
 iustam agerent: Alcibiades autem, postea-
 quam eum, ob elegantiam formae, multae
 ac speciosae mulieres venatae essent, atque
 ipse propter potentiam, quam & in vrbe, &
 apud socios obtinebat, a multis homini-
 bus, iisque adferendi peritis, dissolutior
 fieret, & a populo honorem ei habente co-
 leretur, facileque primas obtineret: perin-
 de ac athleta, qui gymniciis in certamini-
 bus facile primas adepti sunt, exercitatio-
 nem negligunt; sic & ipse seipsum neglexit.
 Huiusmodi ergo quum illis accidissent,
 ac non solum ob generis nobilitatem intum-
 uissent, sed etiam propter opes elati essent,
 inflati propter potentiam, dissolutiores mul-
 torum hominum opera facti, & his adeo
 vitiis omnibus corrupti, quum etiam lon-
 go tempore abfuissent a Socrate, quid mi-
 rum erat, eos insolentes euasisse: deinde, si
 quid ab his peccatum est, eius culpam ac-
 cusator in Socratem confert: quod autem
 eos admodum adolescentes, qua aetate con-
 sentaneum est, maxime contumaces &
 intemperantissimos fuisse, Socrates mo-
 destos reddiderit, id vero nulla dignum lau-
 de putat accusator? Atqui eo modo de aliis
 non iudicatur. Quis tibicen, quis citharce-
 dus, quis magister alius, posteaquam disci-
 pulos idonee fatis instituit, si deinde ad alios
 profecti peiores euaserint, culpam eius
 rei sustinet? Quis pater, si filius eius cum alio
 magistro viuens, modestus sit, deinde
 alterius usus consuetudine prauus effi-
 ciatur, priorem culpet, ac non tanto magis
 priorem laudet, quanto peiorem factum filium
 apud posteriorem, res ipsa declarat? Quin
 ne patres quidem, quum filios secum habent,
 filiis delinquentibus culpam vllam merentur:
 modo ipsi continenter ac modeste se gerat.

Alcibiadis cum Pericle disputatio.

Proditum est enim, Alcibiadē prius, quam
 viginti natus esset annos, cum Pericle tu-
 tore suo, ciuitatis præsīde, de legibus in
 hanc sententiam disseruisse. Mi Pericles,
 ait, dicito mihi, possisne me, quid lex sit,
 docere? Omnino, inquit Pericles. Et Alci-
 biades: Ergo me, per Deos immortales,
 hoc doceto. Nam equidem, qui prædicari
 quosdam audiam, quod legū obseruantes
 sint; iure tribui laudem hanc illi non posse
 putō, qui, quid lex sit, ignoret. Tu vero, mi
 Alcibiades, rem non difficilem flagitas, ait
 Pericles: qui cognoscere cupias, quid lex
 sit. Etenim omnes hæc leges sunt, quas
 plebs in vnum cōgressa probatas sciuit ac
 promulgauit: declarās, quæ faciunda sint,
 quæ non. Vtrum autem ea faciunda san-
 xerunt, quæ bona sunt, an quæ mala: Pro-
 fecto bona, mi adulescens, ait Pericles, mi-
 nimeque mala. Iam si non plebs, sed, vti
 paucorum in dominatu fit, pauci quidam
 congressi, quid faciundum sit, conscripse-
 rint; ea vero quid erunt? Nimirum, subie-
 citille, omnia, quæcumque pars ea, quæ
 summam in republica potentiam obtinet,
 instituta de iis, quæ agenda sint, delibera-
 tione scripserit; lex adpellantur. Iam si ty-
 rannus etiam ciuitate potitus, quæ ciuibus
 agenda sint, perscripserit: num & ea lex
 sunt? Nimirum, ait Pericles, quæcumque
 tyrannus imperans perscribit, ea quoque
 lex adpellantur. Quid autem, inquit Alci-
 biades, vis est, & legum euersio, mi Peri-
 cles? an non quum fortior imbecillio-
 rem nō persuadendo, sed vim adferēdo, quod-
 cumque sibi videatur, facere cogit? Equi-
 dem ita puto, ait Pericles. Ergo quæcum-
 que tyrannus non persuasis ciuibus per-
 scribit, atque vt illi faciāt, cogit; nonne a-
 liena sunt a lege? Id mihi videtur, inquit
 Pericles. Nam hoc retracto, nimirum le-
 gem non esse, quæcumque tyrannus suis
 nō persuasis scribat. Quæ vero pauci, mul-
 tudine non persuasa, sed rerum potietes
 scribunt, num vim esse, vel non, dicemus?
 Tum Pericles: Videtur, inquit, illa omnia,
 quæcumque non persuadendo quis cogit
 aliquem facere, sine scribat ea, siue non, vis
 potius esse, quam lex. Ergo quæcumque
 plebs quælibet iis superior, qui locupletes
 sunt, non persuadendo scribit, vis erūt po-
 tius, quā lex. Tum dixisse Pericles fertur:
 Nos etiam, mi Alcibiades, quum istac æta-
 te essemus, peracres in huiusmodi rebus e-
 ramus. Nam & meditabamur eiusmodi, &
 argutabamur, qualia tu mihi nūc meditari videris. Et subiecisse Alcibiadem: Vtinam, mi
 Pericles, id temporis tecū essem versatus, quum ingenij acrimonia teipsum in his rebus

λέγει γὰρ Ἀλκιβιάδην, ὅτι ἐὶν ἐπὶ τῶν ἐπι-
 Περικλῆς ἔπι τῶν νόμων, ὅτι ἐὶν ἐπὶ τῶν νόμων.
 εἶπε μοι, φαίαι, ὦ Περικλῆς, ἔχεις αὐτὸν με δι-
 δάξαι τί ἐστὶ νόμος; πύργως δὴ πύργως, φαίαι τὸν
 Περικλέα. διδάξον δὴ πύργως τῶν νόμων, φαίαι τὸν
 Ἀλκιβιάδην ὡς ἐγὼν ἀκρίων πινῶν ἐπαίμα-
 κίων, ὅτι νόμοι αἱδρες εἰσὶν, οἱ μὲν μὴ αὐτὸν δι-
 κείως τῶν τυχεῖν τῶν ἐπαίμα τὸ μὴ εἶδόντα, τί
 ἐστὶ νόμος. ἀλλ' ὅσον τι χαλεπῶς ἀράγματις
 Β ἐπιθυμῆς, ὦ Ἀλκιβιάδην, φαίαι τὸν Περικλέα,
 βελόμην γινώσκαι τί ἐστὶ νόμος. πύργως γὰρ οὗτοι
 νόμοι εἰσὶν, ὅς τὸ πλῆθος συζητῶν καὶ δικιμάει
 ἐγράψει, φράζον αὐτὸς ποίησιν, καὶ αὐτὸ μὴ. πότε-
 ρον ὅτι παρὰ τὸ νόμισαι δὲ ποίησιν, ἢ τὰ κακὰ,
 τὰ κατὰ τὴν δία, φαίαι, ὦ μὲν ἄκρινον τὰ κακὰ,
 ἔ. εἰ αὐτὸ μὴ πλῆθος, ἀλλ' ὡς ὅσον ὅσον ὀλιγαρχ-
 χία ἐστὶν, ὀλιγοισυζητῶντες γράψωσιν ὅ, τι γρη-
 ποίησιν, ταῦτα τί ἐστὶ; πύργως, φαίαι, ἴσα δὲ αὐτὸ
 κρατῶν τὸν πόλεως βελουσαίμων ἀχρῆ ποίησιν,
 C γράψη, νόμος κηρύττει. καὶ αὐτὸν τύραννος οὐ κηρύττει
 τὸν πόλεως γράψη τοῖς πολίταις ἀχρῆ ποίησιν, καὶ
 ταῦτα νόμος ἐστὶ; καὶ ὅσα τύραννος ἀρχῶν, φαίαι,
 γράφει, καὶ ταῦτα νόμος κηρύττει. βία ὅ, φαίαι, καὶ
 ἀνομία τί ἐστὶν, ὦ Περικλῆς; ἀρ' ἔχεται ὁ κρείτ-
 των τὸ ἥττω μὴ πείσας, ἀλλὰ βίασάμην δυνά-
 κείση ποίησιν ὅ, τι αὐτὸν δοκῆ; ἐμοὶ γε δοκῆ, φαί-
 ναι τὸν Περικλέα, καὶ ὅσα ἀρῶ τύραννος μὴ πεί-
 στας τοῖς πολίταις δυνάκείση ποίησιν γράφωσιν, ἀ-
 νομία ἐστὶ; δοκῆ μοι φαίαι τὸν Περικλέα. ἀναπί-
 D θεμα γὰρ τοῖς ὅσα τύραννος μὴ πείσας γράφει
 νόμον ἐστὶ; ὅσα ὅ οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν μὴ πεί-
 σαιτες, ἀλλὰ κρατῶντες γράφωσιν, πότερον βίασάμην
 φαίαι, ἢ μὴ φαίαι ἐστὶ; πύργως δοκῆ φαίαι τὸν
 Περικλέα, ὅσα ἴσας μὴ πείσας ἀναγκάει πινῶν
 ποίησιν, εἴτε γράφωσιν, εἴτε μὴ, βίασάμην, ἢ νόμος
 ἐστὶ; καὶ ὅσα ἀρῶ τὸ πλῆθος κρατῶν τῶν ὀλί-
 γων, καὶ ἔχεται, γράφει μὴ πείσας, βίασάμην, ἢ νόμος
 αὐτὸν εἶπ. μάλα μοι, φαίαι τὸν Περικλέα,
 ὦ Ἀλκιβιάδην, καὶ ἡμῶν τληκῆσθαι ὄντες,
 εἰ τοῖς τοιαῦτα ἡμῶν. τοιαῦτα γὰρ καὶ ἐμῶν τῶ-
 μων, καὶ ἐσοφισσομένη, οἱ αὐτῶν καὶ οὐκ ἐμῶν δοκῆ
 μῆλασιν. τὸ ὅ Ἀλκιβιάδην φαίαι εἶθε βία, ὦ Περικ-
 κλῆς, πότε συνέγρομην, ὅτε δὴ νότος σαυτῶν
 ταῦτα

in quo solo est prudentia, hominis etiam A
 maxima necessitudine coniuncti corpus
 quamprimum elatum e medio tollant. Di-
 cebat etiam quemlibet, dum in viuis est,
 de corpore suo, quod omnium maxime di-
 ligat, quidquid otiosum & inutile sit, tum
 per se tollere, tum aliis tollendum præbere.
 Nam homines ipsi suos unguis, capillos,
 callos tollunt; eosdemque medicis cum mo-
 lestiis ac doloribus amputandos deuren-
 dosque præbent, eaque de causa putant ip-
 sis etiam se mercedem debere soluere. Sali-
 uam quoque, quam possunt longissime, ab
 ore exspuunt; quod dum ore continetur, B
 non solum nihil profit, sed multo magis et-
 iam noceat. Hæc igitur dicebat Socrates,
 non ille quidem docens, patrem viuum se-
 peliendum esse, ac seipsum in frustra concidendum:
 sed demonstrans id, quod ratione careat,
 expers honoris esse. Itaque etiam hortabatur
 suos, curam in hoc adhiberent, uti quam
 prudentissimus quisque fieret, ac vulissimus:
 quo nimirum siue a patre quis, seu a fratre,
 seu alio quopiam honore adfici cuperet,
 non idcirco negligens esset, quod propinquum
 se crederet: sed operam enixe daret, ut illis
 prodesset, a quibus honorem consequi cuperet.
 Præterea dicebat accusator, Socratem feligentem
 de poetis celeberrimis ea, quæ essent pessima,
 eisque testimoniorum loco utentem, docere
 familiares suos; ut & facinora quædam im-
 proba, & tyrannica molirentur. Hesiodi
 quidem illud,

Nullum opus esse putes probro, sunt otia probrum,
 sic exponere Socratem, quasi poeta nullo
 iubeat ab opere, nec iniusto, nec turpi ab-
 stinere: sed quæstus gratia, hæc quoque fa-
 ciunda censet. At enim Socrates, quum
 fateretur ex usu hominis, ac bonum esse,
 labore occupari; contraque, otiosum esse,
 noxium & malum: & operari, bonum; o-
 tiari, malum esse: quoscumque boni quid
 facere videret, eos operari dicebat, ac bo-
 nos esse operarios; qui vero talis luderent,
 vel aliud quidpiam prauum damnosique a-
 gerent, hos otiosos adpellabat. Quæ sen-
 tentia recte dicitur,

Nullum opus esse putes probro, sunt otia probrum.

Idem accusator sæpenumero Socratem
 † Hómēti verbis dicebat usum esse, quod
 † Viyffes,

† Iliadis
 libro 24.

*Si regem nanctus, magna aut virtute virum quem
 Conspiceret, verbis hunc demulcebat amicis:
 O felix, tibi non ignaui more iudicandum est,
 Verum ipsius sedecis, aliisque sedere iubeto.*

ἐν ἡ μόνῃ γίνεται φρόνησις, ὃ σῶμα ἔσται οἰκιστά-
 του ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέχθητε ἀφαι-
 ρισσιν. ἔλεγε δὲ, ὅτι καὶ ζῶν τ' ἕκαστος ἐαυτοῦ ὀπί-
 των μάλιστα φιλεῖ τὸ σῶμα τοῦ ὅ, τι αὐτῷ ἀχρεῖον
 ἢ καὶ ἀνωφελεῖς, αὐτὸς ἑαυτοῦ ἀφαιρῆ, καὶ δὴ καὶ παρὰ
 ἑαυτοῦ, ὃ
 καὶ αὐτοῖς τε γὰρ αὐτῶν ὄνυχας τε, καὶ τρίχας, καὶ
 μάλιστα
 φύλους ἀφαιρῆσι, καὶ τοῖς ἰατροῖς παρέχουσι μὲν αὐ-
 πόνων τε καὶ δὴ γνηθῶν καὶ ἀποτέμνῃν, καὶ ἀπο-
 κάην, καὶ τῶν χερῶν οἴονται δὲ καὶ αὐτοῖς καὶ μι-
 αθὸν πίνῃν, καὶ ὁ σίαλον ἐκ τῆς σῶματος ἀπο-
 πύουσι ὡς δυνάται παρρωτάτω, δὲ πὶ ὠφε-
 λῆ μὲν ὁδὸν αὐτοῖς εἶνόν, βλάπτῃ δὲ πολὺ μὲν
 λον. ταῦτα οὖν ἔλεγε, ἔσ τὸν μὲν πατέρα ζῶν-
 ται καὶ ὁρῶν διδάσκων, ἐαυτὸν δὲ καὶ ἀτεμνῃν,
 ἀλλ' ἐπιδικῶν ὅτι ὁ ἀφρονῆ ἀπιμόν ἐστὶ καὶ
 παρεκάλεσεν ἐπιμελεῖσθαι τῶ ὡς φρονιμώτατον
 εἶ) καὶ ἀφελιμώτατον, ὅπως εἰαί τε ὑπὸ πα-
 τρος, εἰαί τε ὑπὸ ἀδελφῶν, εἰαί τε ὑπὸ ἄλλων
 πινὸς βλάβῃ) πινῶσθαι, μὴ τὰ οἰκίος εἶ) πι-
 τεύων ἀμελῆ, ἀλλ' ἀπερῆται, ὑφ' ὧν αὐτῶν
 λαιτοῦ μῆσθαι, τῆ τοῖς ἀφελιμῶς εἶ) ἔφη δὲ
 αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶ ἐνδοξοτάτων ποιητῶν
 ἐκλεγε μὲν οὕτω πονηροῦσθαι, καὶ τῆ τοῖς μὲν
 εἰοῖς χρωμένον, διδάσκῃν τῶ σπουδίας κα-
 κέρῃς εἶ), καὶ τυραννικῶς Ἡσιόδου μὲν δὲ,
 Ἐρῆν δὲ ὁδὸν οἴκδος, ἀεργεῖν δὲ τ' οἴκ-
 τῶ δὴ λέγει αὐτῶ, ὡς ὁ ποιητῆς κελδὶ μῆ-
 δειὸς ἔρῃς, μὴ τε ἀδίκου, μὴ τε ἀίχρῃ ἀπέ-
 χεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποιῆν ὅτι τὰ κέρδη.
 Σωκράτης δὲ ἐπιμολογήσατο, ὃ μὲν ἔρ-
 D γάτην εἶ), ἀφελιμόν ἑ αὐτῶσθαι καὶ ἀγαθὸν
 εἶ). ὃ δὲ ἔρῃν, βλαβερόν ἑ καὶ κακόν, καὶ ὃ
 μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθόν, ὃ δὲ ἔρῃν κακόν.
 τῶ μὲν ἀγαθόν τι ποιῶσθαι ἐργάζεσθαι τε
 ἔφη, καὶ ἐργάζεσθαι ἀγαθὸν εἶ). τῶ δὲ κακόν
 εἶ), ἢ πὶ ἄλλο πονηρόν καὶ ἐπιζήμιον ποιῶ-
 σθαι, ἔρῃς ἀπεκαλέσθη. ἐκ δὲ τῶτων ὀρθῶς αὐ-
 ἔχει ὃ.

Ἐρῆν δὲ ὁδὸν οἴκδος, ἀεργεῖν δὲ τ' οἴκ-
 δος.
 E ὃ δὲ Ὀμήρου ἔφη ὁ κατήγορος πολλὰ κίς αὐ-
 τὸν λέγειν ὅτι Ὀδυσσεὺς
 Οἴτινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον αἰδρα κίχην,
 Τὸν δὲ ἀθανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητυσασκε τῶ δὲ σῆσ,
 Δαμόνι δὲ σέ εἰοικε κακὸν ὡς δὲ δίασθαι,
 Αὐτὸς ἑ καὶ θεσο, καὶ δὴ καὶ ἰδρυε λαοῖς.
 Οἱ δὲ

Ον δ' αὖ δῆμ' ἀνδρα ἰδδὶ, βοόωντά τ' ἔ- Α
Φάροι, (μύθοι)

Τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε
Δαμόνι, ἀβέμας ἦσο, κ' ἀνδρῶν μῦθον ἀκκε,
Οἱ σέο φέριε θεί εἶσι· σὺ δ' ἀπὸ λῆμος καὶ ἀ-
νδρῶν (βελή)

Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρέθμιος, ἔτ' ἐνὶ
ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὡς ὁ ποιητὴς ἐπα-
νοίη παμέαζ τὸς δημότας κ' πένητας. Σωκρά-
της δ' ἔταυτ' ἔλεγε, (κ' γὰρ ἑαυτὸν ἔταυ γ' αὐ-
ῶετο δὲν παμέαζ) ἀλλ' ἔφη δὲν τὸς μήτε λόφ Β
μήτε ἔργῳ ὀφθίμας ὄντας, μήτε ἐραδίμα-
πι, μήτε πόλῃ, μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι δέοι,
βοηθῆν ἰχθυῖς, ἀλλ' ὡς ἴεαν παρὲς τέτρω κ' θρα-
σῆς ὄσι, πῶντα ἔσπον καλύεσθαι, καὶ πῶν
πλῆστοι τυχερῶσιν ὄντες. ἀλλὰ Σωκράτης
γε, τῶν ἀντιὰ τέτων, φανερὸς ἦν κ' δημοτικὸς
κ' φιλανθρώπος ὢν. ἐκείνος γὰρ πολλοὺς ὄντι-
μητας κ' ἀσούς, κ' ξένους λαβὼν, ὡς δὲ να πῶ-
λεμιάδων τ' σπουσιῶν ἐπαρῆσθαι, ἀλλὰ πᾶ-
σιν ἀφθόνως ἐπήκεν τῷ ἑαυτῷ. ὢν πνὲς μικρῶ C
μέρη, παρ' ἐκεῖνος παρὲς λαβόντες, πολλῶν τοῖς
δῆμοις ἐπάλαιω, κ' οὐκ ἦν, ὡς παρ' ἐκείνος, δη-
μοκρατί. τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρεῖματά διδόναι, ἐκ
ἠέρον ἀφελέσθαι. ἀλλὰ Σωκράτης γε καὶ
παρὲς τὸς δῆμους ἀνδρόπας κ' ὄσιμον τῇ πόλῃ
παρῆχε πολλῶν μάλλον, ἢ τ' Λίχας τῇ λακε-
δαμονίῳ, ὅς ὀνομαστὸς ὄντι τέτρω γέρονε. Λί-
χας μὲν γὰρ * γυμνοπαίδειας τὸς ὄντι δη-
μοκράτης ἐν λακεδαμονίῳ ξένους ἐδείπνιζε. Σω-
κράτης δ' ἔταυ πῶντα ἔβίβη τὰ ἑαυτῷ δαπνῶν D
τὰ μέγιστα πῶντα τὸς βουλομένους ὠφέλῃ.
βελήτας γὰρ ποίαν τὸς συγγνωμένους ἀπέπε-
πεν. ἐμοὶ μὲν δὲ Σωκράτης, τοῖσδε ὢν, ἐδόκεν
πρὸς ἀξίους εἶναι τῇ πόλῃ μάλλον, ἢ θανάτου κ' ἔ-
ταυ τὸς νόμοις ὅσων ἀνδρῶν τῶν δ' ἔταυ. καὶ
γὰρ τὸς νόμοις, εἰάν τις φανερὸς γνῆ κλέπτων,
ἢ λωποδυτῶν, ἢ βδελυγμῶν, ἢ τοιχορυχῶν,
ἢ ἀνδραποδιστῶν, ἢ ἱεροσυλῶν, τῶν τοῖς θά-
νατός ἐστιν ἢ ζημιά. ὢν ἐκείνος πῶντων ἀνδρό-
πων πλῆστον ἀπέχευ. ἀλλὰ μὲν τῇ πόλῃ γε E
ἔταυ πολέμῳ κακῶς συμβαίτος, οὔτε σάσεως,
ἔταυ παροδοσίας, ἔταυ δῆμους κακῶς ὡς δὲ να πῶ-
λεμιάδων ἔταυ ἀγαθῶν ἀπετέρησεν, οὔτε
κακῶς παρὲς ἔταυ. ἀλλ' οὐδ' ἀπὸ τῶν εἰρη-

*At si quem media clamantem e plebe videret,
Hunc scepro ferit, & castigans talibus infit:
Infelix, ne te moueas: melioribus aureis
Præbe tuas, animi nullo qui robore præstans,
Non es consiliis ullis, nec idoneus armis.*

Hæc eum sic interpretari, vt poetam dicat
probare, si plebeij pauperesque cædantur.
At vero Socrates non hoc agebat, quod il-
lo pacto seipsum esse cædendum existimaf-
set; sed necessario dicebat eos, qui nec ora-
tione, nec facto vtilis essent, neque vel ex-
ercitui, vel ciuitati, vel ipsi etiam populo,
siquidem ita requireret vsus, possent suc-
currere, præsertim si etiam accederet au-
dacia; omni ratione ac modo coercendos
esse, tamen magnas opes possiderent. Et
erat certe Socrates e contrario palam po-
pularis & humanus. Nam quum multos
sui studiosos tum ciues, tum exteros habe-
ret, nullam vniquam mercedem doctrinæ
caussa exegit, sed omnibus abunde citra-
que inuidiam sua communicabat: & eo-
rum tamen aliqui partes exiguas quasdam
gratis ab eo consequuti, magno aliis ven-
debant; nec erant, vt ipse, populares. Qui-
pe cum iis, quibus ad largiendum pecunia
deesset, sua differendo communicare no-
lebant. Socrates autem huic ciuitati ad al-
ios homines etiam multo maius ornāmē-
tum conciliabat, quam Lichas Lacedæ-
moniorum vrbi; qui eo nomine celebra-
tem adeptus fuit. Nam ludis illis, qui a nu-
dis exhibebantur, Lichas hospitibus La-
cedæmonem peregre venientibus, cœnam
præbere solebat: Socrates autem, quum
per omnem vitam impenderet sua, pluri-
mum omnibus non nolentibus proderat.
Etenim eos, qui ad ipsum accedebant,
reddebat meliores, ac deinde dimittebat.
Quamobrem mihi sane Socrates, qui talis
esset, potius vt honore a republica, quam
morte adficeretur, dignus esse videbatur:
atq; si leges etiam consideret aliquis, hoc
ipsum inueniet. Nam secundum leges, si
quis vel furari, vel grassando vestes aufer-
re, vel crumenas incidere, vel parietes
perfodere, vel plagium, vel sacrilegium
committere deprehendatur; supplicio ca-
pitis adficitur. Ab his flagitiis Socrates lo-
gissime supra mortales omnes aberat. Ne-
que vero vt ciuitati bellum aliquod nõ sa-
tis prospere cederet, in culpa fuit; neq; se-
ditionis, neque prodicionis, neque villius
vniquam mali alterius auctor exstitit. Im-
mo ne priuatim quidem vllum hominem
vniquam vel bonis priuauit, vel in mala
coniecit: adeoque nullius horum, quæ di-

*Lichas li-
beralis in
hospites.*

Handwritten marginal notes in a cursive script, likely a commentary or translation, running down the left edge of the page.

ximus, culpam vniquam sustinuit. Quo i-
 gitur pacto illi accusationi obnoxius esset,
 qui pro eo, quod deos esse non putaret,
 quemadmodum in actione perscriptum
 erat, palam se deos colere studiosius, quā
 homines ceteri, declarabat? ac pro eo,
 quod iuuenes corrumpere, quādo & hoc
 ei crimen actor impingebat, palam se de-
 clarabat in familiaribus, qui prauis libidi-
 nibus flagrant, has ipsas extinguere, ac
 eos ad pulcherrimā splendidissimāq; vir-
 tutis, quā tam ciuitatibus, quam familiis
 prosperitatem conciliat, amorem incita-
 re? Atq; hęc quum faceret, quo pacto non
 dignus erat, qui honore maximo a ciuitate
 adficeretur? Item quas mihi visus sit fami-
 liaribus suis vtilitates adferre, quum par-
 tim reipsa demonstraret, qualis esset, par-
 tim colloquiis ad hoc vteretur: quantum
 quidem commemini, litteris mandabo. I-
 taq; diuinis in rebus constabat eum & fa-
 cere, & loqui eo modo, quo Pythia respō-
 det consulentibus, quid faciendum sit vel
 de sacrificiis, vel de cultu maiorum, vel de
 alia re quapiā, quā huius sit generis. Nam
 Pythia respondet oraculo, pie facturos, si
 ex instituto ciuitatis hęc agant. At Socra-
 tes non solum ita se gerebat ipse, sed etiam
 alios, vt idem facerēt, cohortabatur. Quod
 si qui aliter facerent, eos & supersticiosos,
 & vanos homines esse censebat. Precaba-
 tur etiam deos simpliciter, vt bona largi-
 rentur: quod dij optime scirent, cuiusmo-
 di res essent bonæ. At qui aurum, vel argē-
 tum, vel tyrannidem, vel quid aliud huius-
 modi a diis peterent: non dissimile quid
 petere putabat, quā si aleam, vel p̄celium,
 vel quid aliud earum rerum peterent, quæ
 omnino sunt obscuræ, cuiusmodi sint eue-
 tum habituræ. Quumque de facultatibus
 exiguis tenuia sacra faceret, nihilo se puta-
 bat minus prestare, quam ij, qui de magnis
 & copiosis opibus multas & amplas hostias
 caderent. Etenim neque decere deos
 hoc aiebat, vt magnis potius, quā exiguis
 sacrificiis gauderēt, quod alioquin eis im-
 proborum hominū sacrificia sæpius essent
 grata, quam bonorum; neque vitam ma-
 gnopere mortalibus optandam esse, si sa-
 crificia scelestorum diis essent acceptiora,
 quam proborum. Nimirum existimabat
 deos in primis honoribus gaudere, quos
 homines maxime religiosi offerrent. Lau-
 dabat & hoc carmen,

Socratis religio.

Sacra diis, quantum potes, immortalibus offer.
 Et aiebat hanc admonitionem, vt pro vi-
 ribus agamus, ad amicos, ad hospites, ad reliquam vitæ rationem, præclaram esse.

μύων ὁδενὸς πῶποτ' ἔχε. πῶς οὖν ἐνόχος
 αὐτῆ τῆ γραφῆ, ὅς αὐτὸ μὴ τῶ μὴ νομίζῃν
 θεοῖς, ὡς ἐν τῆ γραφῆ ἐγγέγραπτο, φανερός ἔω
 θεοπύων τὸς θεοῖς μάλιστα τῶ δῆλων αὐ-
 θεόπων; αὐτῆ δ' Ἐξαφ' ἑρπύων τοῖς νέεσ, ὁ δὲ ὁ
 γραφά μῦθος αὐτῶν ἠπῆτο, φανερός ἔω τ' συν-
 ὄντων τοῖς ποιηταῖς ἐπιθυμίας ἐχονίας τούτων
 μὴ παύων, τ' ὁ καλλίστης ἔμεγαλοπρεπε-
 σάτης ἔρετ', ἢ πόλεις τε καὶ τοῖς οἴχοις οἴχοις
 σι, ἀρεθῆτων ἐπιθυμείν; ταῦτα δ' ἀρεθῆ-
 των, πῶς οὐ μεγάλης ἀξίος ἔω τιμῆς τῆ πόλεις
 ὡς ὁ δὲ καὶ ὠφελῆν ἐδόκε μοι τὸς ζῴοντας,
 τα μὴ ἔργα δ' ἐκινῶν ἑαυτὸν οἴος ἔω, τὰ δ' καὶ
 ἀλαλεθῆ μῦθος, τὸ πῶν δὲ γράψω ὁπόσα αὐ-
 θεα μνημονόσω. τὰ μὴ τοῖσι ἀρεθῆς τὸς θεοῖς
 φανερός ἔω καὶ ποιῶν καὶ λέγων, ἢ ἄρ' ἢ Πυθία
 ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι, πῶς δὲ ποιῆν ἢ πῶς
 θεοῖας, ἢ πῶς ἀρεθῆτων θεοπείας, ἢ πῶς
 ἄλλῃ πῶς τῶ πῶς τῶν. ἢ τε γὰρ Πυθία νόμοι
 πόλεως αὐαῖς ποιῆν εὐσεβῆς αὐ ποιῆν. Σω-
 κρεθῆς τε ἔτω καὶ αὐτὸς ἐπίθ, καὶ τοῖς ἄλλοις
 παρήν; τὸς δὲ ὡς πῶς ποιῶν ἀρεθῆς
 καὶ ματαῖοις ἐνόμιζεν εἶ. καὶ ὄχετο δὲ ἀρεθῆς
 τὸς θεοῖς ἀπλῶς τὰ γὰρ διδόναι, ὡς τὸς θεοῖς
 καλλίσα εἰδὸς ὁποῖα ἀγαθὰ ἐστ. τοῖς δὲ δι-
 θεοῖς ἔρεθῆτων, ἢ ἔρεθῆτων, ἢ τυραννίδα, ἢ
 ἄλλο τι τῶ πῶς τῶν, ὁδεν Ἐξαφ' ἑρπύων ἐνόμι-
 ζεν ὄχεσθαι, ἢ εἰ κῦβείαν, ἢ μέλι, ἢ ἄλλο τι
 ὄχεσθαι τ' φανερός ἀδ' ἄλων, ὅπως ἀποδοῖσι-
 το θεοῖας ὁδεν μικρὰς ἀπὸ μικρῶν, ὁδεν ἢ
 γὰρ το μὴ δοσθαι τῶ ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων
 πολλὰ καὶ μέγαρα θυόντων. ἔτε γὰρ τοῖς θεοῖς
 ἔφη καλῶς ἔχεν, εἰ τ' μεγάλης θεοῖας μάλ-
 λον, ἢ τ' μικρῆς ἔχεσθαι, (πολλάκις γὰρ αὐ-
 αὐτοῖς τὰ πῶς τῶ πῶς τῶν μάλλον, ἢ τὰ πα-
 ρεθῆ τῶ χρεσῶν εἶ) καὶ χρεσῶν εἶ) ἔτ' αὐ τοῖς
 αὐθρῶ τοῖς ἀξίον εἶ) ζῶν, εἰ τὰ πῶς τῶ πῶς πο-
 νηρῶν μάλλον ἔω καὶ χρεσῶν εἶ) τοῖς θεοῖς, ἢ τὰ
 πῶς τῶ χρεσῶν ἀλλ' ἐνόμιζε τὸς θεοῖς τ'
 πῶς τῶ δῖσεβῆτων ἡμῶν μάλλα χαίρειν.
 ἐπαμῆτης δ' ἔω καὶ ἔ' ἔπος τούτου,
 Καθ' ἑμῶν δ' ἔρεθῆν ἱέρ' ἀθανάτοισι
 θεοῖσι. καὶ ἀρεθῆς φίλοισι δ', καὶ
 ξένοισι, καὶ ἀρεθῆς τῶ ἄλλῶ διατῶν καλλίω
 ἔφη παρῶν εἶ) πῶς καθ' ἑμῶν ἔρεθῆν.
 εἰ δὲ τ'

εί δέ τι δόξειεν αὐτῷ σημαίνει, ὡς δὲ θεῶν, ἢ τῶν
 ὄντων ἐπέειπεν ὡς δὲ τὰ σημαίνοντα ποιῆσαι,
 ἢ εἰ τις αὐτὸ ἐπέειπεν ὁδοῦ λαβὴν ἠγεμόνα τυ-
 φλὸν καὶ μὴ εἰδότεν ὅδον, ἀπὶ βλέποντος καὶ εἰ-
 δότος. καὶ τῶν δῆλων ὅτι μυσταὶ καὶ κληροῖ, οἵ τινες
 ὡς δὲ τὰ θεῶν σημαίνοντα ποιῆσαι, πρὸς τὴν
 φυλακὴν ἰσχυροὶ τῶν ἀνθρώπων ἀδελφί-
 αν. αὐτὸς ὅτι πρὸς τὴν ἀνθρώπινα ὑπερέωρα πρὸς
 τὸ ὡς δὲ τῶν θεῶν ζυμωσάμενος διατήρησεν ἑαυ-
 τὸν ἐπαίδουσε καὶ ὁ σῶμα, ἢ χρωσάμενος ἀν-
 τὸς, εἰ μὴ τι δαμόνιον εἴη, θαρρῶδες καὶ ἀσφα-
 λὸς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ ἀνδραγαθίας ἐλευθερίας δα-
 πνύσης. ἔτα γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ, ὡς τὸ ὅτι οἱ εἶπε
 οὕτως ἀνὸς ἐργάζοιτο, ὡς εἰ μὴ λαμβάνειν
 τὰ σωκράτη ἀρκέοντα. οἴτω μὲν γὰρ ἐσέτω ἐ-
 χεῖτο, ὅσον ἠδέως ἦσθε. καὶ τὸ πρὸς τὴν οὕτως
 παρεκκλῆσθαι ἢ, ὡς εἰ τὸ πρὸς τὴν οἴτου
 ὄψον αὐτῷ εἴη. ποτὸν ὅτι πρὸς ἠδὲ αὐτῶν, ἀφ᾽
 ὅτι μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῶν. εἰ δέ ποτε κληθεὶς ἐ-
 θελήσειεν ὅτι δέπνον ἐλθεῖν, ὁ τοῖς πλείστοις ἐρ-
 ῶδες ἀπὸν ὅστιν, ὡς εἰ φυλακῆς ὡς ὁ πρὸς τὴν κα-
 ρὸν ἐμπίπλασθαι, ἔτο ῥαδίως πρὸς ἐφυλάτ-
 τε. τοῖς ὅτι μὴ διωσάμενος ἔτο ποιῆσαι σιωπῶν-
 λαβε φυλακῆς τὰ πείθοντα μὴ πρὸς ἀνδρα-
 γίαν, μηδὲ διψῶν πίνειν. καὶ γὰρ τὰ λυμηνό-
 μισα ἱατέρας, καὶ κεφθῆρας, καὶ ψυχῆς, αὐτὸ ἔφη
 εἶη. οἷα δὲ ἔφη ὅτι σκώπτων καὶ τὸ Κίρκου εἶ-
 ποῖν, τοῖς τοῖς πολλοῖς δέπνιζεν. τὸ ὅτι Ὀδυσ-
 σεία Ἐρμῆ τε ὑποδημοσιῶν, καὶ αὐτὸ ἐκρατῆ
 ὄντα, καὶ ἀπορῶν τὸ ὅτι ὡς τὸ καρὸν τὸ τοῖς-
 τῶν ἀπῆσθαι, ἀφ᾽ αὐτῶν ἀδὲ ἡμέρας αὐτοῦ. οἷα δὲ
 μὲν αὐτὸ τῶν ἐπαίξεν ἅμα ἀποδιδόντων. ἀ-
 φροδισίων ὅτι παρῆναι τὸ καλὸν ἰσχυρῶς ἀπέχε-
 ομαι, καὶ γὰρ ἔφη ῥαδίον εἶη ὅτι οἷα τῶν ἀπῆσθαι
 σωφρονῆν. ἀλλὰ καὶ Κριτόβουλον ποιεῖ τὸ Κρι-
 τῶνος πρὸς τὸν, ὅτι ἐφίλησε τὸ Ἀλκιβιάδου ὕδον
 καλὸν ὄντα, παρὸν τὸ Κριτόβουλον ἤρετο Ξε-
 νοφάντα· εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ξενοφάν, καὶ σὺ Κρι-
 τῶνον ἐνόμιζες εἶη ὅτι σωφρονικῶν ἀνδρῶ-
 δρασίον, πρὸς μὲν ὅτι τὸ ἔρασαν, καὶ τῶν σωφρονικῶν
 μὲν ὅτι τὸ αἰσώτων τὸ καὶ ῥιψοκινδύων; πρὸς
 μὲν ἔφη ὁ Ξενοφάν. οἷα τῶν νόμιζε αὐτὸν
 θερμῶς τὸν εἶη, καὶ τὸ λειωρῶς τὸν. οἷα τῶν καὶ
 εἰς μαχαίρας κούρην σφει, καὶ εἰς πῦρ ἄλλοιτο.

ὅτι τὸ πρὸς

τὸ ὡς

δρασίον

λεωρῶς τὸν Πολιτικ.

A Quod si quid diuinitus ei significari visum
 esset; difficilius psuaderi potuisset, ut præ-
 ter indicata faceret: quam si quis ei suasis-
 set, ut hominis videntis & viæ gnari loco;
 cæcum & ignarum viæ ducem acciperet.
 Obiurgabat etiam alios ob stultitiam, qui
 præter illa, quæ diuinitus significata essent,
 aliquid facerent; idquæ cauendi studio, ne
 apud homines existimationem amitteret.
 interim ipse res humanas omnes præ diui-
 nis consiliis aspernabatur. Corpus & ani-
 mum ea viuendi ratione cõsuefecerat, qua
 si quis vtatur, nisi quid diuinitus impedi-
 at, & confidenter & secure possit degere; ne-
 que vereri, ne tanti sumtus penuria labo-
 ret. Nam vsque adeo frugalis erat, vt haud
 sciam, num quis lucrum tam exiguum la-
 bore suo facere possit, quod nõ alendo So-
 crati sufficeret. Quippe cibi tantum sume-
 bat, quatum iucunde comederet. Ad eum
 sic paratus accedebat, vt adpetitus ei cibi
 esset obsonium. Etiam quiuis potus ei gra-
 tus erat propterea, quod non biberet, nisi
 fitiret. Si vero nonnumquam inuitatus ad
 cœnam vellet accedere, tum id, quod dif-
 ficillimum est plurimis, cauere scilicet, ne
 quis se repleat vterius, quam cõmodum
 sit; ipse perquam facile cauebat. Illis autẽ,
 qui hoc facere non possent, auctor erat, ab
 iis vt sibi cauerent, quæ suadent, vt tametsi
 quis non esuriam, nihilominus tamen edat;
 ac non sitiens, bibat. Hæc enim illa esse di-
 cebat, quæ & ventribus, & capitibus, & a-
 nimis exitio sint. Quinetiam ridens narra-
 bat, Circem ex hominibus hoc modo fe-
 cisse suos, quod multis talibus eos in cœnis
 exciperet. Verum Vlysses partim Mercu-
 rij monitu, partim quod ipse temperans ef-
 fet, seque cohibere possit, quo minus in-
 tempestiue huiusmodi adtingeret; idcirco
 in suam mutatum non fuisse. Atque huius-
 modi de his serio simul, ac ioco profere-
 bat. Præterea quod res venereas adtinet,
 monebat; vt vehementi studio a formosis
 abstineretur. Nec enim esse dicebat facile,
 vt eiusmodi adtingendo, cõtinenter se ge-
 reret. Quum Critobulum aliquando, Cri-
 tonis filiũ, comperisset Alcibiadis filium,
 fane quam elegantem, osculatum esse; Xe-
 nophontem, præsentem Critobulo, interro-
 gabat: Dic mihi, mi Xenophon, nõ tu Cri-
 tobulum existimabas potius eorum ex ho-
 minum esse numero, qui cõtinenter se ge-
 runt, quam audacium; prouidumq; potius,
 quam amentem ac temerarium? Omni-
 no, inquit Xenophon. At tu velim eum existi-
 mes feruidissimum in agendo esse, ac longe
 confidentissimũ: ita quidem, vt se vel in enses præcipitem dare, vel in ignẽ insilire audeat.

Socratis frugalitas.

Socratis et Xenophonis colloquium.

V. 12. H. 2. 11.
4. p. 82. 11.

† genus a-
ranes. Cō-
sule Plin.
lib. 8.

Et quidnam, subiecit Xenophon, comit-
tentem vidisti, quod ita de ipso statuis? Tū
Socrates: An non hic ille est, ait, qui filium
Alcibiadis, vultu elegantissimo præditum,
ac lōge formosissimum osculari ausus est?
Enimvero si tale quid, inquit Xenophon,
temerarium facinus putari debet, etiam ip-
se videor id adire periculi posse. Miserū
vero te, subiecit Socrates: quid euēturum
tibi existimas, si formosum osculeris? an
non subito pro libero seruus esses? nō mul-
ta in voluptates noxias impenderes? non
occupatus impedirere, quo minus hone-
sta alicui, præclaræque rei operam dares?
non in ea cogereris incumbere, que ne fu-
riosus quidem curauerit? Acrem tu me-
hercules, inquit Xenophon, inesse vim di-
cis osculo. Atque hoc, subiecit Socrates,
num tibi mirum est? an nescis † phalangia,
quæ vix oboli dimidij magnitudinem æ-
quant, tantum ori adplicata, doloribus ho-
mines conficere, ac mentis alienationem
inducere? Ita est profecto, ait Xenophon.
Nam phalangia morfu ipso quiddam in-
figunt. O stulte, ait Socrates, an non existi-
mas formosos osculando quiddam infige-
re, quod tu nō videas? an nescis id animal,
quod adpellant pulchrum ac formosum,
eo phalangiis esse acrius; quod illa quidem
tangendo, hoc vero ne quidem tangens, si
modo spectetur, infigat etiam longo ex in-
teruallo aliquid eiusmodi, quod insanire
faciat? Fortassis amores etiam hac ipsa de
caussa sagittarij dicuntur, quod qui formosi
sunt, etiam longo ex interuallo vulnus in-
fligant. Quamobrem, mi Xenophon, au-
ctor tibi sum, vt vbi formosum videris, a-
uerſo vultu fugias. Tibi vero, mi Critobu-
le, hoc do consilij, vt anno toto peregrine-
ris. Nam vix fortasse tantum intra spatium
ex hoc morſu cōualueris. Sic nimirum So-
crates iis, qui aduersus res venereas com-
mode muniti non essent, etiam seceden-
dum putabat in eiusmodi occasionibus: vt
si corpus illis non admodum egeret, ani-
mus eas non expeteret; sin egeret, nego-
tia non facerent. Atque ipsum consta-
bat aduersus eas vsque adeo paratum fuisse,
vt facilius ab elegantissimis ac formo-
sissimis abtineret, quam ceteri a turpissi-
mis maximeque deformibus. Quod igitur
cibum, potum, res venereas adinet, ita
se comparauerat Socrates; ac se nihil
quidem minus frui voluptatibus his ad fa-
cietatem putabat, quam qui vehemēter in
iis quæredis laboraret, at multo minus do-
loris percipere. Quod si qui Socratē putat,

Αὐτὸς δὲ ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἰδῶν ποιουντὰ, ταῦτα
κατέγνωκας αὐτῷ; ἔγδ' οὐκ ἔφη, ἐπὶ λῆσῃ
† Ἀλκιβιάδου υἱὸν φιλήσας, ὄντα ὑπερβολῶς
πόταλον καὶ ὠραϊότατον; ἀλλ' εἰ μὲντοι, ἔφη ὁ Ξε-
νοφῶν, ποῖόν ἐστι τὸ φίλον κίνδυνον ἔργον, καὶ
ἐγὼ δδοκῶ μοι τὸ κίνδυνον ἔργον ὑπομείναι. ὧ
πλήμων, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τί ἄρ' οἴη παρὲν
καλὸν φιλήσας; ἄρ' οὐκ αἰσθήκη μάλα δεῖ-
λος αὐτῷ ἐλθόντες εἶ; πολλὰ δ' ἀπομῆν εἰς
βλαβερὰς ἡδονὰς; πολλῶν δὲ ἀσρολίαν ἔχον
B ἔπι μεληθιῶν πῖος καλοῦ κάρατος; ἀπο-
δάξιν ἡ ἀνάγκη αἰσθῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μνημό-
μῳ ἀπουβάσθην; ὧ Ἡράκλεις ἔφη Ξενοφῶν,
ὡς δὲ νῦν πῖα λέγεις δυνάμιν τῆς φιλήματος
εἶ; καὶ τῆτο, ἔφη ὁ Σωκράτης, θαυμαζέεις; ἐκ
οἶδα, ἔφη, ὅτι τὰ φαλαγγία οὐδ' ἡμῶν βολι-
αῖα τὸ μέγεθος ὄντα, πρὸς ἀφαιδρα μόνον τῶν
σώματι, τῆς τε ὀδυνῆς ἔπι τρεῖς τὸς ἀθρώ-
ποις, καὶ τῆς φρεσίνος δέξισθαι; καὶ μὰ δὴ, ἔφη ὁ
Ξενοφῶν. εἰσὶ γὰρ πῖα φαλαγγία καὶ τὸ
C δῆγμα. ὧ μωρὲ, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸς δὲ κα-
λοῖς οὐκ οἶδ' ἀφαιδρα εἰσέναι πῖ, τὸ πῖ ἔχ
ὄρας; οὐκ οἶδ' ὅτι τῆτο τὸ θηρίον, ὃ καλοῦσι
καλὸν καὶ ὠραῖον, ἑσούτω δ' ἰσὸς ἐστὶ τῶν
φαλαγγίων, ὅση ἑκάστη ἀφαιδρα, τῆτο
δὲ οὐδ' ἀπὸ μόνον, εἰ πῖ αὐτὸ θεῖαται, εἰσὶσι
τε καὶ πῖ ἰσὸς ἐστὶν ἑσούτων, ὡς ἰσὸς ἐστὶν
ποῖς; ἴσως δ' καὶ οἱ ἔρωτες τοξόται ἀφ' αὐτῶν
καλοῦνται, ὅτι καὶ πῖ ἰσὸς οἱ καλοῖ πῖ ἰσὸς
σχοισιν. ἀλλὰ συμβουλεύω σοι, ὧ Ξενοφῶν,
D ὅπότ' αὐτῶν πῖα καλὸν, φέροντα πρὸς ἑσὺ πά-
δυν. σοὶ δ', ὧ Κριτόβουλε, συμβουλεύω ἀπε-
νιαυτῶσαι. μάλιστα γὰρ αὐτῶν ἴσως ἐν ἑσούτω χρο-
νον τὸ δῆγμα ὑγιὲς γένοιο. οὕτω δὲ καὶ τὰ φρε-
διὰξιν τῆς μὴ ἀσφαλῆς ἔχοντα πρὸς ἀ-
φαιδρα ἑσὺ χροῖναι πρὸς ἑσὺ αὐτὰ, * οἶα μὴ
πῖ ἰσὸς δὲ δομῆς ἑσὺ σώματος, οὐκ αὐτῶν
δέξασθαι τὴν ψυχὴν δομῆς δ', οὐκ αὐτῶν ἀφαιδρα
παρὲν χροῖ. αὐτῶν δ' ἑσὺ φανερὸς ἦν ἔπῶ
παρὲν χροῖ αἰσθῆναι, ὡς ἰσὸς ἀπέχεσθαι τὸ κα-
E λίστων καὶ ὠραϊότατων, ἢ οἱ ἀγροῖ τῶν ἀγροῖ καὶ ἀ-
ωραϊότων. ἀλλ' ἂν δὴ βρώσεως, καὶ πόσεως, καὶ
ἀφαιδρα εἰσέναι, ἔπῶ καλοῦσθαι αἰσθῆναι, καὶ ἑσὺ
σοῦδεν αὐτῶν ἦτον ἄρχωτός ἡδεῖα τῶν πολλὰ
ἔπῶ τῶν τοῖς ἀφαιδρα εἰσέναι, λυπεῖσθαι δ' ἰσὸς
λυτῶ ἔλατῶν. εἰ δὲ πῖος Σωκράτην νομίζουσιν,
ὡς εἶναι

quam tamen repleatur: quod dentes ante-
 riores vniuersis animalibus dati sint velut
 ad secandum, molares vero ad comminu-
 endum, quæ ab iis acceperint: quod os, per
 quod immittuntur in animalia, quæcum-
 que ab eis adpetuntur, prope ab oculis &
 naribus collocarit: quumque molesta sint,
 quæ excernuntur, canales horum auerte-
 rit, vt quam remotissime ab ipsis sensibus
 auerteretur: hæc igitur tam prouide facta,
 fortuitane opera sint, an a cõsilio profecta,
 dubitas? Minime profecto, inquit, sed mi-
 hi sic ea cõsideranti sapientis cuiusdam o-
 pificis, & animantium studiosi artificium
 præferre videntur. Iam quod cupidita-
 tem procreandæ subolis indiderit, ac ma-
 tribus cupiditatem educadi, educatis ma-
 ximum vitæ desiderium, maximumque
 mortis metum: nimirum hæc quoque vi-
 dentur illius esse artificii cõsentanea, qui
 vt essent animalia, certo consilio constitu-
 erit. Tu vero non teipsum aliquid habere
 prudentiæ putas? Interroga me, ac respon-
 debo. An vero nusquam alibi quidquam
 esse putas prudentiæ? præsertim quũ scias,
 quod exiguã terræ partem habeas in cor-
 pore, quum ea magna sit: quod parum ha-
 beas humoris, quum humor multus sit: i-
 temque de singulis rebus ceteris, quæ ma-
 gnæ sunt, exiguam partem quum accepis-
 ses, ita deinde corpus tuum compactum
 fuit. Mentem vero, quæ sola nusquam est,
 quodammodo feliciterprehendisse te pu-
 tas; atque hæc amplissima, numeroque in-
 finita per dementiam quamdam in hunc
 ordinem esse redacta putas? Ita profecto,
 inquit Aristodemus. Nam auctores nõ vi-
 deo, sicut earum rerũ opifices cerno, quæ
 heic sũt. Nimirum tu ne tui quidem ipsius
 animum cernis, qui rerum in corpore po-
 titur. Ideoque, si ita velis, licet tibi dicere,
 nihil te iudicio tuo facere, sed omnia for-
 tuito. Tum Aristodemus: Ego, mi Socra-
 tes, inquit, numen nõ sperno: sed arbitror
 id esse magnificentius, quam vt cultu meo
 indigeat. Immo, ait Socrates, quanto ma-
 gnificentius tui curam habere dignatur,
 tanto magis honore vult abs te adfici. E-
 quidem, inquit Aristodemus, scire te vo-
 lo, non me Deos neglecturum, si putarem
 eos res humanas curare. Tu ergo curare ip-
 sos res nostras non arbitraris, quum pri-
 mo inter animalia cetera solum illi homi-
 nem erectum esse voluerint, (& habet hoc
 erecta figura, vt prospici longius possit, &
 rectius superna spectari, & vt minus lædamur) atq; etiam visum, auditum, os addiderint.
 Deinde ceteris quidem, quæ humi repunt, pedes dederunt, qui solum hoc eis præbent,

πλασθῆναι μήποτε. καὶ τοὺς μὲν πρὸθεν ὀδύνας
 πᾶσι ζώοις οἷος τέμνην εἶναι, τοὺς δὲ τομφίαις οἷος
 πρὸθεν τῶν δόξα μύους λεαίνην καὶ σόμα
 μὲν, δι' οὗ ὡν ἐπιθυμῆται τὰ ζωὰ εἰς πέμπεται,
 πλησίον ὀφθαλμοῦ καὶ ῥινῶν καθίσταται. ἐπεὶ δὲ
 τὰ ἀποχωρεῖντα διεσχερῆ, ἀποσφραγίσαντες τῶν
 τῶν ὀχετῶν, καὶ ἀπενεκεῖν ἢ δυνατὸν προσωπάτω
 ἀπὸ τῶν ἀσθησίων. ταῦτα ἔτω φρονητικῶς πε-
 ραγμένα. ἀπορῆς πότρεα τύχης ἢ γνώμης
 ἔργα ἔστιν; ἢ μὰ τὸ δῖ, ἔφη, ἀλλ' ἔτω τὸ σκεπ-
 τῶν ποῦν ἔοικε ταῦτα σοφῶς πινὸς δημοκρεῖς
 καὶ φιλοζώου ἰαχίματι. ὃ δὲ, ἐμφύσασθαι μὲν ἔρω-
 τὰ τὸ περνοποιίας, ἐμφύσασθαι δὲ τὸ γναμύμας ἔ-
 ρωτὰ τῶν ἐκ βέβη, τοῖς δὲ βλάβησι μέγιστον μὲν
 πότον τὸ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον ἔθανάτου ἀμέ-
 λη καὶ ταῦτα ἔοικε μηδμήμασι πινὸς ζωὰ εἶναι
 βελδοσά μύς. σὺ δὲ σαυτὸ φρονιμὸν πιδχεῖς
 ἔχων; ἐρώτα γὰρ, καὶ ἀποκρινέσθαι. ἀπὸ δὲ τῶν ἔδα-
 μῶν ὅθεν οἷός φρονιμὸν εἶναι; καὶ ταῦτα, εἰδὼς ὅτι
 γῆς τὸ μικρὸν μέρος ἐν τῷ σώματι, πολλῆς ἔ-
 σης, ἔχων, καὶ ὑπερβραχὺ, πολλῶν ὄντων, καὶ τὸ ἀγ-
 λων δὴ πᾶς μεγάλων ὄντων ἐκάστου μικρὸν μέ-
 ρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμος αἰσῶσι. νῦν δὲ μό-
 νον ἄρα ἔδαμῶν ὄντα σε ἀτυχῶς πῶς δωχεῖς
 σωμαρπάσαι, καὶ τὰ δὲ ὑπερμεγέθη καὶ πλήθος
 ἀπείρα, δι' ἀφροσύνην πινὰ τὸς οἷός ἀτάκτως ἔπος οἷός
 ἔχων; μὰ δῖ. ἢ γὰρ ὄρα τῶν κυρίων, ὡς ἄρ' ἔγωγε
 ὄντα τὰ γενομένων τῶν δημοκρεῖς. ὅθεν γὰρ τὸ
 εἰμὸς σὺ τὸ ψυχλὸν ὄρας, ἢ τὸ σῶμα τὸς κυρία ἐ-
 σῖν. ὡς ἴε κατὰ γὰρ τῶν ἐξέστ' ὅτι λέγαν, ὅτι ὅθεν
 ἰσθμὸς, ἀλλὰ τύχη πότρεα πρὸθεν τῆς. καὶ ὁ Α-
 ριστόδημος ἔπει, ἔφη, ἔγωγε, ὡς Σώκρατες, ὑπερο-
 ρῶς δὲ δαμόνιον, ἀλλ' ἔκαστον μεγαλοπρεπέ-
 τερον ἢ γῆμα, ἢ ὡς τὸ ἐμῆς θεραπείας ποροδῆ-
 αῖ. ἢ καὶ, ἔφη, ὅσα μεγαλοπρεπέτερον ἀξιοῖ σε
 θεραπείαν, τὸσάτω μῶν πμητέον ἄλλο. ἄ-
 ἴασι, ἔφη, ὅτι εἰ νομίζοιμι θεὸς ἀνθρώπων τῆ
 φροντίξιν, ὅσα ἀν' ἀμφοῖν αὐτῶν. ἐπεὶ τὸ ὅσα
 οἷν φροντίξιν, οἱ πρῶτον μὲν μόνον τὸ ζῶων
 ἀνθρώπων ὄρθον ἀνέστη, (ἢ ὁ ὄρθος καὶ πορο-
 ρᾶν πλῆθον ποῖς διώσασθαι, καὶ τὰ ὑπερθεν μὲν
 λοιπὰ δαδαι, καὶ ἡττον κακῶ παθῆναι) καὶ ὅτι, καὶ ἀ-
 κροῖν, καὶ σόμα ὀνέποιήσθαι. ἐπεὶ τὰ τοῖς μὲν ἄλλοις
 ἔρπετοῖς πόδας ἔδωκεν, οἱ δὲ πορῶσθαι μὲν.

Dioget. Laert. 2. De prouidentia. p. 65.

ἐκῆν

νον

νον παρ' αὐτοῖν ἀνθρώπων δὲ καὶ χεῖρας ποσὶ
 ἔθεσαν, αἱ τὰ πλῆστα, οἷς βιότα μόνον ἐκεί-
 νων ἴσμεν, ἔξεργάζονται. καὶ μὲν γὰρ τῶν
 γε πτότων τῶν ζώων ἐχόντων, μόνον τὴν τῶν
 ἀνθρώπων ἐποίησαν, οἷαν ἄλλοτε ἀλλαχῆ
 φαίνουσαν τῷ σώματι ὁρῶμεν τε τὴν φωνήν
 καὶ σημεῖον πτότων ἀλλήλοισι ἀβουλό-
 μεθα. Ἦ δὲ καὶ τὰ τῶν ἀφροδισίων ἡδονὰς
 τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις δοῦναι ἀπειροφάντας
 τῶν ἑτοῖς χρόνον, ἡμῖν δὲ συνεχῶς μέχρι γήραος
 τῶν παρ' αὐτῶν, οὐ βίον μόνον ἤρκεσε τὰ θεῶν
 τῷ σώματι ὅτι μελεθῆναι, ἀλλ' ὅτι μέγ-
 στον ἔστι, καὶ τὴν ψυχὴν κρατίζω τὰ ἀνθρώ-
 πων ἐπέφουσε. τίνας γὰρ ἄλλα ζώου ψυχὴν ποσὶ
 τα μὲν θεῶν, τῶν τὰ μέγιστα καὶ καλλίστα σω-
 ταζάτων, ἡδῶται ὅτι εἰσι; τί δὲ φθλόν ἄλλο, ἢ
 ἀνθρώποι, θεοῖς τεραπύοισι; ποία δὲ ψυχὴ τῶν
 ἀνθρώπων ἰσχυρότερα ποσὶ φυλάττεται ἢ
 λιμὸν, ἢ δίψαν, ἢ ψυχὴν, ἢ θάλασσαν, ἢ νόσον, ὅτι
 κούρησται ἢ ῥώμην ἀσκήσται, ἢ ποσὶ μάθῃσιν
 ἐκπονήσται, ἢ ὅσα αἱ ἀκούσῃ, ἢ ἰδῇ, ἢ μάθῃ, ἢ
 κούρησται ἢ ἀμαρτυρήσται, οὐ γὰρ πτόν
 σοι κατὰ δὴλον, ὅτι τὰ ἄλλα ζώα ὡς ποσὶ
 θεοῖ ἀνθρώποι βιοτῶνοισι, φύσῃ καὶ τὰ σώ-
 ματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατίζονται; ἔτε γὰρ βοὸς
 ἀέχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γινώσκων, ἢ δυνάτ'
 ἀποσπῆναι ἀβύλατο. ἔθ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἀ-
 φρονα δὲ ἔστι, πλείον ἔσθ' ἔχει. σὺ δὲ ἀμφο-
 τέρων τῶν πλείου ἀξίων τετυχηκώς, οἷα οἷός
 σε θεοῖς ὅτι μελεθῆναι; ἀλλ' ὅταν τί ποιήσῃσιν,
 νομῆς αὐτοῖς σε φρονιζῆν; ὅταν πέμπωσιν, ὡς
 ποσὶ σὺ φῆς πέμπειν αὐτοῖς, συμβέβηκε ὅτι χεῖρ
 ποιῆν καὶ μὴ ποιῆν. ὅταν δὲ ἀδυνατοῖς ἔφη, πυν-
 θανομένους τι διὰ μαρτυρῆς φερόμενοι, οὐ καὶ
 σοὶ δοκεῖ φερόμενοι αὐτοῖς; ἔσθ' ὅταν τοῖς ἔλλησι
 τέρατα πέμπωσιν ποσὶ σσημῶσιν, ἔσθ' ὅταν
 πᾶσιν ἀνθρώποις; ἀλλὰ μόνον σε ἔξαιρου-
 τες ἐν ἀμελείᾳ κατὰ τῆσιν; οἷός δὲ ἀνθρώπος
 θεοῖς τοῖς ἀνθρώποις δοξάν ἐμφύσται, ὡς ἰκα-
 νοί-εἰσιν ὅτι καὶ κακῶς ποιῆν, εἰ μὴ δυνατοὶ ἦ-
 σαν; καὶ ἀνθρώποις ἔξαπατωμένους τὸν πτόν
 ἔξαιρουσιν ἔσθ' ὅτι ἀνθρώποις; οὐχ ὅτι
 ὅτι τὰ πολυχρόνια τὰ καὶ σοφώτατα τῶν ἀν-
 θρώπων, πόλις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατα ἔσθ' καὶ
 αἱ φερόμενα ἡλικία, θεῶν ὅτι μελεθῆναι;

A vt incedere possint: homini vero etiā ma-
 nus addiderunt, quæ plurima perficiunt,
 ob quæ ceteris illis beatiore sumus. Lin-
 guam vero quum animalia cūcta habeāt,
 solam humanam eiusmodi condiderunt;
 vt ore alias alibi contacto, vocem quasi ar-
 ticulet, omniaque significet, quæcumque
 significare nobis inter nos libeat. Iam
 quod rei veneræ voluptates animalibus
 ceteris ita dederint, vt certū anni tempus
 eis præscriperint, quum nobis ad senectu-
 tem vsque has continuo suppeditent, qua-
 le quiddam est? Neq; tamen satis hoc deo
 fuit, vt corporis curam haberet: sed, quod
 maximum est, etiam præstantissimum ani-
 mum hominis naturæ dedit. Nam cuius
 alterius animalis animus deprehendit pri-
 mum de diis, qui hæc amplissima longeq;
 pulcherrima cōstruxerunt, eos esse? Quod
 itē aliud genus, præter homines, deos col-
 lit? Quinam alius animus humanum supe-
 rat in præcauenda fame, siti, frigore, ca-
 loribus: vel in medendo morbis, vel exer-
 cendo robore, vel ampliori doctrina com-
 paranda, vel in eorum memoria retinen-
 da, quæcumq; vel audierit, vel viderit, vel
 didicerit? An enim plane tibi manifestum
 nō est, homines inter animalia cetera qua-
 si deos quosdam viuere, longe ab ipsa na-
 tura tum corpore tum animo ceteris præ-
 stantes? Nec enim si bouis haberet corpus,
 mentem autem hominis; facere, quæ vo-
 luisset, potuisset: nec illa, quæ manus qui-
 dem habent, sed mente carēt, cæteris præ-
 stant. Tu vero quum vtrumque pretij lon-
 ge maximi consequutus sis, non curare te
 deos arbitraris? At quidnam vbi fecerint,
 curam eos habere tui putabis? Quum mi-
 ferint, inquit Aristodemus, quemadmo-
 dum tu dicis eos mittere, consiliarios eo-
 rum, quæ vel agenda, vel non agenda sint.
 Verum vbi quid Atheniensibus, subiecit
 Socrates, per diuinationem consulentibus
 respondent, annon tibi quoq; responderi
 putas? Nō quum ceteris Græcis, quum ho-
 minibus vniuersis portentosa mittūt, quibus
 aliquid ante denuntiant? Te scilicet solum
 eximentes, extra curam suam collocant?
 Num arbitraris deos hominibus opinionē
 indituros fuisse, quod & beneficiis, & præ-
 nis adficere possint, si nō reuera id possent?
 Et homines arbitraris perpetuo deceptos
 horum nihil vquam sensisse? Non vides,
 quod quæ inter res humanas & antiquita-
 tis & sapientiæ principatum tenent, nimi-
 rum vrbes & nationes, diuino cultui sint

additissimæ; quodque hominum ætates prudentissimæ res diuinas maxime curent?

Disce, inquit, o bone vir, etiā mentē tuam, A dum inest corpori, ex arbitratu suo corpus gubernare. Quamobrē existimandū est, illam quoq; sapiētiam, quæ est in hoc uniuerso, sic omnia regere, quemadmodum ipsi gratū est: nō oculum tuū ad multa vsq; stadia pertingere posse, & non posse dei oculum simul omnia intueri: neq; animum tuū tam de rebus, quæ heic accidunt, quam de illis, quæ in Ægypto, & Sicilia, cogitare posse: & non posse dei sapiētiam simul omnia cura sua cōplecti. Enimuero si, quē admodum animaduertis, dū homines colis, qui te vicissim colere velint; ac dū gratificaris, qui vicissim velint gratificari; dū consulis alios, quinam prudentes sint, perspicis; eodem modo deos etiā colendo periculū feceris, an quid tibi velint iis de rebus, quæ hominibus obscuræ sunt, consulere: tum vero intelliges numen tantum ac tale esse, vt omnia pariter videat, & audiat omnia, & vbiq; adsit, & pariter omnium curam gerat. Hæc quum diceret Socrates, non mihi tantū in familiaribus suis efficere videbatur, vt quoties ab hominibus cōspicerentur, a rebus impiis, iniustis, turpibus abstinerēt, sed etiam quoties in solitudine degerent: quippe qui existimarēt, nihil vniquam eorū, quæ agerent, occultum esse diis posse. Quod si etiā continentia res quædā bona & præclara est homini, dispiciamus, an aliquid proficeret, in hanc sententiam de ea differens. Si bello nobis indicto, viri, aliquem vellemus eligere, per quem nos maxime salutem consequi, atq; hostes in potestatem nostram redigi cuperemus: num aliquē legeremus, qui & a gula, & a vino, & a rebus venereis, & a labore, & a somno vinci se pateretur? Et quinā statuere possemus, eiusmodi hominem vel salutis nostræ consulere, vel victoria de hostibus potiri posse? Itidem si vitæ fine nobis imminente, cōmittere vellemus alicui vel liberos mares erudiendos, vel filias virgines custodiendas, vel seruandā pecuniam; num hominem intemperantem dignum esse putaremus, cuius hæc fidei crederemus? Et seruo intemperanti num vel pecora, vel penū, vel vt operis præesset, committeremus? Num ministrum, & obsonatorem eiusmodi, vel gratis accipere vellemus? Enimuero si ne seruum quidem intemperantem accepturi simus, qui non opererepretium sit cauere, ne quis ipse talis fiat? Etenim non ita, quemadmodum auari homines, qui dum aliis pecunias auferunt, seiplos videntur collocupletare, sic & in-

11 Αθηναισται 7. p. 3619. citat 2. χερσιν εν δαυλίστου απορονημο-ντιομετων.

ω γαρτε, εφη, καταμαθε οπι κη οσες νες ενων οσον σωμα οπως βαλε μεταχειριζε. οιδεσθαι οιω χρη κη τ εν πορνι φρονησιν τα πορνυτα, οπως αν αυτη ηδυ η, ετω πηθεσθαι κη μη οσον μη ομοια διωααζ επι πολλα εαδχε εζικησθαζ, τ ο τ θεσ οφθαλμων αδιωατον ει) αμα πορνυτα οραν μηδε τ σην μη φυχλω κη ωει τ ενταδε, κη ωει τ εν αγρυπια, και εν οικελια, διωααζ φρονησιν, τ ο τ θεσ φρονησιν μη ιχθυω ει) αμα πορνυτων επιμησθαζ ην μηδπι, ωσπερ ανθρωπος θεραπδων γηνωσικε τες απηθεραπδην εθελοιασ, κη χειριζομυ τοις απηθεριζομυσ, και συμβελαδωμυ και λαμβουθαικε τοις φρονημασ, ετω και τ η θεων πεφραν λαμβαιησ θεραπδων, ει πι σοι θελησσοι ωει τ αδ ηλων ανθρωποισ συμβελαδην, γωσθη ο θειον, οπι οσεν τον κη τοις τον εστιν, ωσ αμα πορνυτα οραν, κη πορνυτα ακυβην, κη πορνυτα χε παρσιναι, και αμα πορνυτων οπιμησθαζ αυτοις. εμοι μηδ ταυτα λεγων ε μονον τες συνοι τες εδοκη ποισιν, ο ποτε εσπο τ ανθρωπων οραντο, απεχεαζ τ ανουσιων λε, κη αδικων, κη αρεων, δλλα κη ο ποτε εν ερημια ειεν επει ωρ ηγησασιντο μηδεν αν ποτε, ων ωρα τοιεν, θεσ εχε λαβην. ει ο δ η κη εγκεαττα και λον λε και γαρον ανδρι κη ημα εστιν, επισκεψαμυτα ει πι ωρα βιβαζε λεγων εις τ τοι αυτω τοιαδε. ω ανδρες, ει πολεμη ημιν ημομυσ βαλομυτα ελεαζ αιδρα, υφ εμαλιστα αν αυτοι μηδ σωζομυτα, τες ο πολεμικεσ χρομυτα, αρ οντιν αν αιθαοιομυτα ηπω γασρος, η δοινα, η αφροδιων, η ποισ, η υπνε, ε τον αιρομυτα, κη πωσ αν οιηθειμυ τ το ετον η ημασ σωσασ, η τες πολεμικεσ κρατησασ; ει δι επι τελωτη τ βιβα ημομυτοι βαλομυτα τα επι βεψασ η παιδασ αρρενασ παιδ δωσασ, η θυγατερασ παρθενουσ εφ φυλαξαζ, η χρημασα εφ σωσασ, αρ αξιοπισον εις ταυτ ηγησομεθα τον ακρατη; δουλω δι ακρατησ επι βεψασ αν η βοσκημασα, η ταμεια, η εργων τ επισασιν; εφ χονον δε και αρρασαζ ω τοι οπαοιασ; Ε ουτον ετελησασμυ αν ωρα κη λαβην; δλλα μω ει γε μηδε δουλον ακρατη δουξαμυθ αν, πωσ οκ αξιον αυτον γε φυλαξασασασ τοι ουτον ημεσασ; και γαρ ουχ ωσπερ οι πλεονεκτα τ ησ άλλων αφαιρομυτοι χρημασα. εαυτες δοχουσι πλουτισιν, οτωσ ο ακρατησ τοις

ταυτη

τοῖς μὲν δὴ τοῖς βλάβερός, ἑαυτῷ δὲ ὠφέλιμος, ἀλλὰ κακουργός μὲν τῶν δούλων, ἑαυτῷ ὅμως κακουργότερος εἶγε κακουργώτατον ἔσται, μὴ μόνον τὸ οἶκον τὸ ἑαυτοῦ φθείρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. ἐπισημοῦσα ὅτι τίς αὖ ἠδύνει τὰ τοιαῦτα, ὃν εἰδείη τὰ ὄψω τε, καὶ τὰ οἴνω χαίροντα μᾶλλον, ἢ τοῖς φίλοις, καὶ ταῖς πόρνας ἀπαπῶντα μᾶλλον, ἢ τὰς ἐτάρας; ἀρετὰ γὰρ καὶ χρηστά πάντα ἀνδραγήσασθαι μὲν τὸ ἐκράττειν ἑαυτὸν ἐν τῇ κρηπίδα, ταύτην παρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ κατασκάδασαι; τίς γὰρ ἀνὴρ ταύτης ἢ μάταιον ἢ ἀβλαβὸν, ἢ μελετήσας ἀξιολόγως; ἢ τίς οὐκ αὖ τὴν ἡδονῶν δουλοῦν ἀναρῶν ἀναλετήν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ἢ τὴν ἡδονῶν ἀναρῶν μὲν ἀνδρὶ δίκτυον εἶναι, μὴ τυχεῖν δὲ ἄλλου τοῖσπου, δουλοῦντα ὅτι τοιαύταις ἡδοναῖς ἵκετ' ἴδμεν τὰς καὶ δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν. ἔγωγε γὰρ αὖτ' μόνον ὁ τοιοῦτος σωτήριον. τοιαῦτα δὲ λέγων, ἐπιέκραττερον τοῖς ἔργοις, ἢ τοῖς λόγοις ἑαυτὸν ἐπεδείκνυεν. ἔγωγε μόνον τὸ εἶχε τὸ σῶματος ἡδονῶν ἐκράττειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀφ' ἧς χρημῶν νομίζων τὸ πῶς τὸ τυχεῖντος χρημῶν λαμβάνοντα, δεσποτῶν ἑαυτοῦ κατιστάσαι, καὶ δουλοῦντα δουλείαν ἐσθ' ἐμὴν ἢ ἡδονῶν ἀναρῶν. ἀξιον εἶναι αὐτῶν καὶ ἀπαρῶν Ἀντιφῶντα τὸ σοφιστῆν διελέγη μὴ πῶς ἀλιπῆν. ὁ γὰρ Ἀντιφῶν πολεβόλοισι μὲν τὰς σιωποῦσας αὐτῶν παρελέσθαι, παρῶν ἡδονῶν τὰς Σωκράτους παρῶντων αὐτῶν, ἔλεξε τάδε ὡς Σωκράτης, ἐγὼ μὲν ὡμίλιον τὰς φιλοσοφῶντας διδάσκοντες ἑαυτοῦ γίνεσθαι. οὐ δὲ μοι δοκεῖ τὸ μάλιστα τὸ σοφίας ἀπολέσθαι. ζῆν γὰρ ἔγωγε, ὡς οὐδὲ αὖ εἰς δουλοῦντα ἑαυτοῦ διαγνώσκοντες μείνετε, οἷα τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἰμάτιον ἢ μίσησαι οὐ μόνον φαυλόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἑαυτοῦ καὶ χιμῶνος, αὐτὸν δὲ ἡδονῶν καὶ ἀχίτων ἀφ' ἧς καὶ μὲν χρημῶντα γὰρ οὐ λαμβάνεις, ἀ καὶ κτωμένοισι διφραίνεις, καὶ κερτημένοισι ἐλθεῖν ἑαυτοῦ καὶ ἡδονῶν ποῖς ζῆν. εἰ οὖν, ὡς ἄρ' καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τὰς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδείκνυουσιν, ἔγωγε καὶ σὺ τὰς σιωποῦσας ἀφ' ἧς νομίζεις κακοδαμονίας διδάσκαλος εἶ. καὶ ὁ Σωκράτης παρῶν. ταῦτα εἶπεν δοκεῖ μοι ἐφ' ἧς ὁ Ἀντιφῶν, ὑπερήφανος με οὕτως ἀναρῶν ζῆν, ὡς ἐπέπεισμα σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐλέσθαι,

A temperans aliis quidem nocet, sibi vero ipsi prodest; sed ut alios detrimento adficiat, ita seipsum multo magis laedit: si quidem longe perniciosissimum est, non modo domum suam destruere, sed etiam corpus & animum. Ceterum in consuetudine familiari quis eiusmodi homine delectetur, quem & de obsonio, & de vino maiorem sciat voluptatem capere, quam ex amicis: magisque scorta diligere, quam socios? Nonne quemuis hominem, qui norit, temperantiam virtutis esse fundamentum, hanc primum in animo suo parare decet? Quis enim absque hac vel recte boni aliquid discat, vel exercitatione consequatur? Quis voluptatibus seruiens non turpiter tum corpore, tum animo adfectus sit? Equidem ita profecto statuo, homini libero optandum esse, ut huiusmodi seruum non consequatur: atque illi, qui voluptatibus eiusmodi seruit, deos esse obsecrandos, ut dominos bonos nanciscatur. Nam hoc modo tantum vir talis saluus esse possit. Hæc quum ita diceret, longe se temperantiorē ipsare, quam oratione, demonstrabat. Quippe non solum iis voluptatibus superior erat, quæ corpore percipiuntur: sed etiam ea, quæ ex opibus. Existimabat enim illum, qui abs quouis pecuniam acciperet, dominum sibi constituere, ac seruitutem seruire quavis alia turpiore. Fuerit autem operæ pretium, ne illa quidem præteriri, quæ cum Antiphonte sapientiæ professore differuit. Antipho enim, quum aliquando familiares Socratis ab eo vellent abducere, ad Socratem accedens, ipsis etiam præsentibus, hæc usus est oratione: Arbitrabar ego, Socrates, eos, qui philosopharētur, feliciores fieri oportere: at tu mihi videris contraria quadam ratione fructum ex sapientia tua percepisse. Sic enim viuus; quo pacto si vel quibus seruus sub domino victitaret, non maneret. Vteris cibo potuque vilissimo, neque tantum veste vili, sed eadem quoque per æstatem & hiemē indueris, & semper calcibus tunicaque cares. Præterea pecuniam non accipis, quæ & comparantibus est voluptati, & iis, qui iam comparant, liberalius iucundiusque viuendi causam præbet. Quamobrem si, quemadmodum reliquorum studiorum magistri discipulos suos imitatores sui efficiunt, tales tu quoque familiares tuos reddes: putare debes, infelicitatis te magistrum esse. Ad ea Socrates: Suspiciari mihi videris, inquit, Antipho, tam ærumnosam me vitam degere, ut equidem persuasus sim, malle te mori,

μῶντος

Socrates est
Antiphon: de hoc viro
recollon...
quint...
p. 334, 17. V. de Plat.
de xv. Rhet. Antiphont. p. 153.

quam meo more viuere. Age igitur dispi-
 ciamus, quid in mea vita acerbi deprehē-
 deris. An quod necesse sit eos, qui pecuniā
 accipiunt, hoc ipsum prestare, cuius caussa
 mercedem accipiūt; quū mihi mercedem
 nullam accipienti necesse non sit ad eum
 differere, quem nolim? An vilem victū esse
 meum putas, qui minus salubribus vescar,
 ac tu, quæ que minus roboris suppeditent?
 An quod ea comparatu difficiliora putas
 esse, quibus ego vescor, quā quibus tu ve-
 sceris; quod & rariora sint, & maioris pre-
 tij: An ea, quæ tu paras, tibi iucundiora esse
 dicam, quā mihi? Num ignoras, quod qui B
 suauissime vescitur, minime indigeat ob-
 sonio? qui summa cū voluptate bibit, mini-
 me potum absentē desiderat? Vestes quidē
 qui commutant, frigoris eas æstusq; caussa
 cōmutare nosti; & calceis pedes muniunt,
 ne propter illa, quæ pedes ledunt, iter face-
 re prohibeātur. Tu vero an v̄mquam sen-
 sisti me vel propter frigus magis domi ma-
 nere, vel propter æstū cum aliquo de v̄m-
 bra pugnare, vel propter pedum dolorem
 non pergere, quo velim? An nescis eos, qui
 a natura sunt corporibus maxime imbecil-
 C
 lis præditi, posteaquā se exercuerint, in iis,
 ad quæ se exercuerint, robustissimos quos-
 que, qui exercitationes neglexerint, ita su-
 perare, vt ea facilius ferant? Me vero non
 putas corpus meum exercendo consuefa-
 cere, vt quæcumq; semper acciderint, pa-
 tienter ferat; ideoq; cūcta me facilius per-
 ferre, quam te, qui te non exerces? An vero
 caussam tu aliā veriore esse putas, quod
 gula, somno, lasciuia nō seruiō; quā quod
 his aliā quædam habeo suauiora, quæ non
 solum in necessitate cōstitutum exhilarāt,
 D
 verum etiam hoc ipso, quod cōmodi per-
 petui spem faciāt? Præterea scis eos homi-
 nes, qui nihil prospere sibi successurū exi-
 stimant, non esse lætos: quum illi, qui præ-
 clare sibi vel agriculturam, vel nauicula-
 toriam, vel quid aliud, quo occupati sunt,
 succedere putant, quasi qui rebus vtantur
 prosperis, voluptatem capiant. Tunc vero
 de his omnibus tantum voluptatis percipi
 putas, quātum ex eo, quod aliquis seipsum
 meliorem reddi putat, & amicos meliores
 consequi? quod equidem numquam non
 E
 de me statuo. Iam si vel amici iuuandi sint,
 vel ipsa ciuitas, cuinam plus otij fuerit ad
 ea procuranda? eine, qui vt ego, victitat;
 an qui illo modo, quem tu prædicas? vter
 facilius militiam perferat? Isne, qui nequit
 absque sumtuoso victu viuere, an cui satis
 est id, quod adest? vter citius expugnabitur? isne, qui quod finuētū difficillimum sit, re-

ἢ τῆν ὡς ἄρ' ἐγώ. ἢ ἡ οὖν ὅτι σκεψάμεθα, τί χα-
 λεπὸν ἦσθαι τῶ ἐμοδ' βίου. πότερον, ὅτι τοῖς
 μὲν λαμβάνουσιν ἄργυριον ἀπὸ κατὰ τὸν ἄ-
 ργυράζοντα, ἔφ' ᾧ αἰμαδὸν λαμβάνουσιν.
 ἐμοὶ δ' ἢ μὴ λαμβάνοντι ἐκ ἀνάγκης ἀργύρου
 ᾧ αἰ μὴ βέλωμαι; ἢ τ' διαίτην μὲν φαυλίαν,
 ὡς ἦτον μὲν ὑγιανὰ ἐσθίουτος ἐμοδ' ἢ σε, ἢ ἦτον δ'
 ἰσχυρὰ παρέχοντα; ἢ ὡς χαλεπώτερα περίστα-
 ἄ τὰ ἐμὰ διατήματα τ' ὄσων, ἔχει δ' ἀσθενιώ-
 τερά τε καὶ πολυὺν ἔσθρα ἐπ' ἢ ὡς ἡδῶ σοι, ἀ-
 σὺ τὸ ἀσθενεῖν, ὅτι αἰ μὴ λέγω; ἐκ οἷδ',
 ὅτι ὁ μὲν ἡδῶ ἐσθίουτος, ἢ κίσα ὅφ' ἔσθεται ὁ δὲ ἢ-
 δῶ πίνων, ἢ κίσα δ' μὴ παρὸντος ἐπιθυμῆ πο-
 τε; τὰ μὲν ἰμάτια οἷδ' ὅτι οἱ μέλας δὴ ὁμο-
 νοί, ψύχραι καὶ θάλπος ἐνεκα μέλας δὴ ὁμο-
 ἴσθημα (αἰ ὑποδ' ἔν), ὅπως μὴ ἔχει τὰ λυ-
 πῆντα τοῖς πόδας καλύον) πορθέα. ἢ δ' ἢ ἔν
 πολεῖ ἡσθου ἐμὲ ἢ ἔχει ψύχος μᾶλλον τοῦ ἐνδον
 μδρόντα, ἢ ἔχει θάλπος μαχρόμυρον τῶ ἐπὶ
 σκιά, ἢ ἔχει δ' ἄρ' ἔν τῶ πόδας ἐβαδίζοντα,
 ὅτι αἰ βέλωμαι; ἐκ οἷδ', ὅτι οἱ φύσθ' ἀσθενε-
 σα τοῖς σώματι, μὴ ἐτήσαντες τ' ἰσχυρῶν
 ἀμνησάντων κρείττους τε γίγνον) τῶ ἐπὶ ἀ με-
 λετώσι, καὶ ῥᾶον αἰτὰ φέρουσιν; ἐμὲ δ' ἄρα ἐκ οἷδ'
 ὅτι σώματι αἰ τὰ στυγερὰ χδρόντα μελετῶντα
 καρτερῶν, πῶμα ῥᾶον φέρει σε μὴ μὴ ἐπὶ τῶν
 τε δ' μὴ δουλεύειν γαστρί, μὴ δὲ ὑπνω, καὶ λα-
 γνεία, οἷδ' τὴ δὴ ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 ἔχει τῶν ἡδῶ, ἀ οὐ μόνον ἐν χρείᾳ ὄντα δὴ-
 φραμί, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας παρέχοντα ὡφθησάν
 αἰ; καὶ μὴ ἔστ' οἷδ' ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μὴ-
 δὲν δὴ τῶν ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 καλῶς ποροφρῶν ἐαυτοῖς ἢ τῶν ῥᾶον, ἢ ναυκλη-
 εῖαν, ἢ ἀλλ' ὅ, πὶ αἰ τῶν ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 ὡς δὴ τῶν ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 τῶν τῶν ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 ἐαυτὸν ἢ ἡγρᾶς βήτιω γίνεα, καὶ φίλους ἀμεί-
 νους κλᾶσθαι; ἐγὼ τοῖσι δ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 ζῶν. ἐὰν δ' ἢ φίλοις ἢ πόλιν ὡφελῆν δέη, πο-
 τέρω ἢ πλείων χολῆ τῶν ὅτι μελεσθαι, τὰ
 ὡς ἐγὼ νῦν, ἢ τὰ ὡς σὺ μακαρίζεις, διατῶ-
 μδρῶ; ἐραδίῳ τοῦ πότερος αἰ ῥᾶον, ὅ μὴ δυ-
 νάμ' αἰδὲ πολυὺν ἔσθρα διαίτης τῆν, ἢ ᾧ δ' παρὸν
 ἔχει; ἐκ πολιορκηθείη δ' πότερος αἰ τῶν
 ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'
 ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'

† Lectio marginis.

* ἢ ὅ τοῖς

* ἢ ὁ ποῖς ῥά τῳ ῥά τῳ ἐντυχαίειν ἄρκυντος
 χρώμῳ, ἔοικας, ὦ Αντιφῶν, ἢ εὐδαμονίαν οἰο-
 μύω ῥυφὴν καὶ πολυτέλειαν εἶ), ἐγὼ δ' ἢ νομίζω
 ὅτι μὴ μηδενὸς δέεσθαι θῆσον εἶ), ὅτι ὡς ἐλαχί-
 ρων, ἐπὶ τὰ τῶ ῥαίς καὶ ὅτι μὴ θῆσον, κεραιπῶν, ὅτι
 ὅτι ἐπὶ τὰ τῶ ῥαίς, ἐπὶ τὰ τῶ κεραιπῶν. πάλ-
 λιν δέ ποτε ὁ Αντιφῶν ἀφελουμένῳ Σωκρά-
 τῆ εἶπεν ὦ Σωκράτες, ἐγὼ τοῖς σε μὴ δίκαιον νο-
 μίζω, σοφὸν δ' ἐδέεσθαι ἔτι δόκως δέ μοι καὶ αὐ-
 τὸς τῆ το γινώσκων. ἐδένα γ' οὖν τ' στωοσιίας
 ἀργύριον πωλάτη καὶ τοῖς τὸ ἑ. ἰμάτιον, ἢ τ' οἰ-
 κίαν, ἢ δὴ οὐ τί ὦν κέκτησθαι, νομίζων ἀργύρι-
 ὄξιον εἶ), ἐδέει ἀν μὴ ὅτι πωροίκα δόκως, ἀλλ'
 ἐδὲ ἐλατῶν τ' ἀξίας λαβῶν. δὴ λθον δὴ, ὅτι εἰ καὶ
 τ' στωοσιίας ὡς πινὸς ἀξίας εἶ), καὶ ταύτης ἀν ἐκ
 ἐλατῶν τ' ἀξίας ἀργύριον ἐπωλάτη. δίκαιος
 μὲν οὖν ἀν εἴης, ὅτι οὐκ ἐξαπατάς ὅτι πλεο-
 νεξία σοφὸς ὅτι οὐκ ἀν, μηδενὸς γε ἀξία ὅτι
 σάμῳ. ὅτι Σωκράτης πωροίκα ταῦτα εἶπεν ὦ
 Αντιφῶν, παρ' ἡμῖν νομίζεται, τ' ὦραν καὶ τ' σο-
 φίαν ὁμοίως μὲν καλὸν, ὁμοίως δ' ἀγαθὸν ἀφελ-
 ούμεσθαι εἶ). τί ὡς ὦραν εἰάν μὲν πῶς ἀργυ-
 ρεῖς πωλῆ τῶ βιβλομύω, πόρνον αὐτ' ἀποκα-
 λῶσιν. εἰάν δέ πῶς, ὅν ἀν γῶ τ' καλὸν ἰεκαλάθων
 ἐρασην ὄντα, ὅτι φιλὸν εἰαυτῶ ποιῆται, σὴ φρο-
 να νομίζουμι. καὶ τ' σοφίαν ὡσαύτως τῶς μὲν
 ἀργύριος τῶ βιβλομύω πωλῆσας, σοφιστάς,
 ὡς ἀφ πόρνους, ἀποκαλῶσιν ὅστις ὅτι, ὅν ἀν γῶ
 διφου ὄντα, διδάσκων ὅτι ἀν ἐχρη ἀγαθὸν, φί-
 λον ποιῆται, τῶτον νομίζουμι, ἀ τῶ καλῶ κα-
 λαθῶ πολίτη πωροίκα, ταῦτα ποιῶν. ἐγὼ δ' ἐν
 καὶ αὐτῶς, ὦ Αντιφῶν, ὡς ἀφ δὴ ὅς πῶς ἢ ἰσπῶ
 ἀγαθῶ, ἢ κινῶ, ἢ ὄρνιθι ἢ δέ), ἔπῶ καὶ ἐπὶ μέλλον
 ἢ δόμα φιλῶσι ἀγαθοῖς καὶ εἰάν πῶς ἀγαθὸν,
 διδάσκω, καὶ δὴ ὅς στωοσιίημι, παρ' ὦν ἀν ἡ γῶμα
 ὡφθῆσθαί τι αὐτοῖς εἰς ἀρετήν. καὶ τοῖς ἡσοαυ-
 ρῶς τ' πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὐς ἐκείνοι κατέ-
 λιπον ἐν βιβλίοις γραφαιές, ἀν ἡ γῶμα, κοινῆ
 στωοίς φιλῶσι διέρχουμι. καὶ αὐτ' ὅρα μὲν ἀ-
 γαθὸν, ἐκλεθόμεθα, καὶ μέγα νομίζουμι κέρδους,
 εἰάν δὴ ἡ γῶσι φιλῶσι γινώμεθα. ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦ-
 τα ἀκούοντι ἐδόκω αὐτὸς ἰε μακάριος εἶ), καὶ
 τῶς ἀκούοντας ὅτι κεραιπῶ ἀγαθῶ ἀγῶν. καὶ
 πάλιν ποτὲ τῶ Αντιφῶντος ἐργαζομένου αὐ-
 τὸν, πῶς ἄλλοις μὲν ἡγεῖται πολιτικῶς ποιῶν,

A quirit; an qui eorum usu que facillime ob-
 uia sunt, abunde contentus est? Videris,
 Antipho, felicitatem deliciis ac sumtuoso
 adparatu metiri. Ego vero arbitror, nulla
 re indigere, diuinum esse: quam paucissi-
 mis, proximum dei natura: ac diuinum
 quidem quod sit, præstantissimum esse:
 quod autem diuino proximum, id etiam a
 præstantissimo proximum esse. Rursus i-
 dem Antipho differens aliquãdo cum So-
 crate: Iustum equidem, ait, esse te iudico,
 mi Socrates, verum ne tantillum quidem
 B sapientem: quod etiam ipse mihi non vi-
 deris ignorare. Nam a nemine mercedem
 exigis eo nomine, quod tecum versetur.
 Atqui si vestem, vel domũ, vel aliud quid-
 dam, quod in bonis tuis est, pretio dignum
 esse putares: non dicam gratis, sed ne mi-
 nori quidem accepto pretio, quam quanti
 ea res esset, dares. Itaque patet te, si existi-
 mares vllius esse pretij doctrinam tuam, ex
 dignitate eius pecuniam exacturum. Sis
 ergo sane iustus, quod ob auaritiam nemi-
 nem decipis: nequaquam vero sapiens,
 quum nullius pretij sint ea, quæ nosti. Ad
 ea respõdit Socrates: Apud nos, Antipho,
 existimatur eodem modo posse aliquem
 C & forma, & sapientia, vel honeste, vel tur-
 piter vti. Nam quum aliquis formam pe-
 cunia cuius prostituit exoletum, adpellat:
 eum vero, qui quemcumque intellexerit
 rerum honestarum & bonarũ amatorem
 esse, amicum sibi adiungit; a modestia non
 alienum ducimus. Itidem qui sapientiam
 pro pecunia cuius prostituunt, sophistas,
 quasi quædam scorta, vocant: quicumque
 vero, illum, quem egregia præditum esse
 D indole animaduertat, quidquid boni scit,
 docet, vt amicum eum faciat; hunc facere
 putamus, quod ciuem honestum ac pro-
 bum decet. Quamobrem & ego, mi Anti-
 pho, perinde atq; alius quispiam vel equo
 bono, vel cane, vel aue delectatur, sic ma-
 iorem ex bonis amicis voluptatem capio;
 eosque si quid habeo boni, doceo, atque a-
 liis commendo, a quibus non nihil eos ha-
 bituros adiuuanti ad virtutẽ arbitror. Præ-
 terea thesauros prisorum sapietum, quos
 illi litteris mandatos nobis reliquerunt, v-
 na cum amicis reuoluens percurro. Quod
 E si quid in eis boni videmus, id seligimus,
 magnique lucri loco ducimus, amicitia
 nos inter nos coniungi. Hæc ego de So-
 crate quum audirem, & ipsum beatum ef-
 se arbitrabar, & auditores suos ad hone-
 statem deducere. Rursus quum interro-
 garet Socratem Antipho, quo pacto se alios rerum ciuiliũ peritos efficere putaret,

καλόν τε
καγαθόν

imum sit, re-
* ἢ ὁ ποῖς

quum ipse reipublicæ negotia non adtin-
geret, siquidem ea se posse gerere sciret:
Vtro, inquit, modo reipublicæ negotia ma-
gis tracto, mi Antipho? an si solus id faciã,
an vero si dem operam, vt plurimi ad ea
tractanda sint idonei? Hoc quoque confi-
deremus, an Socrates, dum familiares suos
ab ostentatione reuocabat, ad virtutis stu-
dium impulerit. Sæper enim aiebat, viam
ad gloriam meliorem nullam esse, quam
qua bonus aliquis esset, ac non videri vel-
let. Atque hoc ab se vere dici, sic docebat.
Cogitemus enim, aiebat, si quispiam, quã
tibicen bonus non sit, videri tamen velit;
quid ei faciendum sit. An non imitari bo-
nostibicines debet in iis, quæ extra artem
posita sunt? Ac primum quidem, quum illi
instrumenta pulchra habeant, multosque
pedisequos secum ducant, etiam ipsi hoc
faciendum. Deinde quum multi eos lau-
dent, etiam huic opera danda, vt multos
sui laudatores paret. Verum ne rem ipsam
alicubi adgrediatur, cauendũ erit; ne mox
deprehendatur esse ridiculus homo, ac nõ
modo tibicen malus, sed etiam ostentator.
At vero si sumtus magnos faciat, & vilita-
tem capiat nullam, ac præterea ignominia
notam incurrat, qui non & ærumnose, &
inutiliter, & ridicule viuet? Eodem modo
si quis, quum neutrum sit, vel bonus impe-
rator, vel gubernator videri velit; quid e-
uenturum sit, cogitemus. An non moleste
ipsi accidet, si, quum cupiat videri ad hæc
perficienda idoneus, aliis id persuadere
non possit? Ac si maxime persuaserit, mul-
to miserius est, quod imperitus ad guber-
nãdi, & ad imperatorium munus delectus,
palam eos, quos minime vellet, prope det-
exitio, atque ipse turpiter & fœde ab ince-
pto desistat. Eodem modo non expedire
pronũtiabat, si quis vel opulentus, vel for-
tis, vel robustus esse videretur, qui non es-
set. Nam his aiebat imperari maiora ipso-
rum viribus, quumque præstare illa dein-
de non possint, quæ posse videbantur; ve-
niam minime consequi. Impostorem ad-
pellabat, nõ aliquid minorum quasi gen-
tium, neque qui pecuniam, vel supellec-
tilem ab aliquo persuaso accipiens, hac eum
spoliaret: sed longe maximum, qui nullius
homo pretij fefellisset alios, persuasos abs
se, quod idoneus esset ad ciuitatis admini-
strationem. Quæ ita differens, mihi qui-
dem videbatur familiares suos etiam ab ostentatione reuocare.

A αὐτὸς ὃ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν, εἴτε ἔτι καὶ
πατέρως δὲ αἰετῶν, ὡς Ἀντιφῶν, μολῶν τὰ πο-
λιτικὰ πρῶτον, εἰ μόνος αὐτὰ πρῶτον, ἢ
ἢ εἴτε μετὰ ἄλλοις ὡς πλείους ἰσχυροὺς εἴ-
τε πρῶτον αὐτὰ; ὅτι σκεψάμεθα ὅτι, εἰ καὶ ἀλα-
ζονείας ἀποβέπων τὴν σωφροσύνην, ἀρετῆ
μελεσάμεν πρῶτον, ἀεὶ γὰρ ἔλεγχον, ὡς ὅτε
εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπὶ ἀδούξια, ἢ δὴ ἡσ αἰ τις ἀ-
γαθὸς ἰε γήμοιτο, καὶ μὴ δοκῆν βέλαιοτο. ὅτι δὲ ἀ-
ληθῆ ἔλεγχον, ὡς ἐδίδασκον. ἀθυμώμεθα γὰρ,
B εἴ τις μὴ ὡν ἀγαθὸς ἀληθῆς, δοκῆν βού-
λοιοτο, τί αὐτῶν ποιητέον εἴη; ἀρ οὐ τὰ ἔξω τῆ
τέχνης μιμητέον τὴν ἀγαθὸν ἀληθῆς; καὶ
πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκεῖνοι σκόνην τε καὶ λάκκον
καὶ ἀκαθάρτους πολλὰς περὶ αὐτῶν, καὶ
τὸ τῶν αὐτῶν ποιητέον. ἐπεὶ γὰρ ὅτι ἐκεῖνοι πολ-
λοὶ ἐπαμύνοι, καὶ τῶν πολλῶν ἐπαμύνοις τῶν
σκευαστέον. ἀλλὰ μὴν ἔργον ἰε εὐδαμῆς ληπτέον,
ἢ δὴ εἰς ἐλεγχῆσαι γήμοις ὡν, καὶ ἔμῳ ἀλη-
θῆς κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀδούξιας ἀγαθῶν. καὶ πῶς
C πολλὰ μὲν δαπνοῦν, μὴ δὲ ὡς φελέμενος,
πρῶτον ὅτι τῶν κακῶν ὡς ὅτε ὅτι πό-
νος τε, καὶ ἀρετῆς, καὶ κατὰ γῆρας βιώσεται;
ὡσαύτως εἴ τις βέλαιοτο στρατηγὸς ἀγαθὸς μὴ
ὡν φαίμεθα, ἢ κυβερνήτης, ἀνομιῶν ἢ αἰσμη-
ταίνοι. ἀρ ὅτε αἰ, εἰ μὲν ὅτι γῆρας ἰ-
σχυροὺς εἴη τῶν πρῶτον, μὴ δὲ αὐτῶν πεί-
θη. τῶν τε λυπηρόν; εἴ ὅτι πείσθεν, ἐπὶ ἀθλιώτε-
ρον. δὴ γὰρ γὰρ, ὅτι κυβερνῶν ἰε κατασταθεὶς ὅ μὴ
ὅτι πρῶτος, ἢ στρατηγῶν, ἀπολέσθεν αἰ ἔς ἡ-
D κισα βέλαιοτο, καὶ αὐτὸς ἀρετῆς ἰε κακῶς ἀ-
παλλάξθεν. ὡσαύτως ὅτι ὅτι πλείον, καὶ ὅτι ἀ-
δούξια, καὶ ὅτι ἰσχυρόν ἢ μὴ οἰετα δοκῆν, ἀρετῆς τελέος μὴ ὅτι,
ἀπέφαινε. πρῶτον ὅτι αὐτῶν εἴη μείζων, ὅτι
ἢ καὶ δυνάμειν, καὶ μὴ δυναμῆς τῶν ποιῆν,
δοκῶν ἰσχυροὺς εἴη, συγγνώμης ὅτε αἰ τυλ-
γῶν. ἀπαλειῶνα δὲ τῆς ἀλάτῃς ἢ ἔμικρόν μὲν, ὅτι ἐκάλε-
εἴ τις ἀρετῆς, ἢ σκόνης τῶν τοῦ πρῶτον
λαβῶν ἀποφροσίν, πολὺ ὅτι μέγιστον, ὅτι μὴ
δεῖος ἀξίος ὡν ὅτι πατήκα, πείθων ὡς ἰσχυροὺς
E εἴη τῆ πόλεως ἡγεῖσθαι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει καὶ
τῶ ἀγαθῶν ἀρετῶν ἀποβέπειν τὴν σωφροσύνην,
τοιαύδε ἀφελόμενος.